

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԻ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

1937-38 ուսումն. տարվա համար

37
Ե-98

ՈՒՍՈՒՑԻՋՆԵՐԻ ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1938

MAR 2010

ՀԽՍՀ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

№ 67

ՀԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

№ 67

37

8-98

ՄԾ

Ծ Ր Ը Գ Ի Ր

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԻ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

1937-38 ուսումն. տարվա համար

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՑԵՐԵՎԱՆ

1938

115 MAY 2013

44528

1327
38

Թարգմ. Մ. ՓԻՐՈՒՄՅԱՆ
Թարգմ. խմբ. Մ. ՍԱՆԹՐՈՍՅԱՆ
Սրբազրիչ՝ Կ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Դրավիտի լիազոր Տ.—3556 Պատվեր № 43, Տիրաժ 1500
Հանձնված է արտադրության 14 փետրվարի 1938 թ.
Ստորագրված է ամսվա 23 փետրվարի 1938 թ.
Ուսուցիչների Վերակազմման Ինստիտուտի տպարան

Հաստատված է վերջին նախագիծը
ԽՍՀՄ-ի Ժողովուրդների կից Բարձրագույն դպրոցների Համամիութենական Կոմիտեի կողմից:

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸՆՔԱՑԻ ՊԼԱՆԸ

1937—38 ուսումնական տարվա համար.

I	Ներածություն: Մանկավարժությունը, նրա առարկան և խնդիրները	4	Ժամ
II	Ցերեխաների դաստիարակությունը մինչև դպրոց գնալը	8	»
	ա. Խորհրդային յերեխաների դարգացման պայմանները	1	»
	բ. Ցերեխաների բաժանումն ըստ տարիքի	1	»
	գ. Մինչև 3 տարեկան յերեխաների (մսուրային տարիք) խնամքն ու դաստիարակության մեթոդները	2	»
	դ. 3-ից մինչև 7 տարեկան յերեխաների (նախադպրոցական տարիք) խնամքն ու դաստիարակության մեթոդները	4	»
III	Դպրոցը և ուսուցիչը	4	»
	ա. Դպրոցը	2	»
	բ. Ուսուցիչը	2	»
IV	Դիզակտիկայի հիմունքները	42	»
	ա. Դիզակտիկան վերջին ուսուցման տեսություն	4	»
	բ. Ուսուցման բովանդակությունը տարրական, վոչ լրիվ միջնակարգ և միջնակարգ դպրոցներում (ուսումնական պլանները, ծրագրերն ու դասադրքերը)	12	»

դ. Ուսուցման կազմակերպչական ձևերը	8	Ժամ
դ. Աշակերտների վարքի և գիտելիքների դնահատությունները	2	»
յե. Ուսուցման մեթոդները	16	»
V Դաստիարակչական աշխատանքի բովանդակությունն ու մեթոդները դպրոցում	16	»
ա. Դաստիարակչական աշխատանքի ընդհանուր հարցերը	4	»
բ. Դաստիարակչական աշխատանքի առանձին տեսակները	12	»
VI Պիոներ կազմակերպությունն ու կոմյերիտմիությունը: Աշակերտական կազմակերպությունները	2	»
VII Արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանք	2	»
VIII Դաստիարակությունն ընտանիքում	2	»
IX Դպրոցի ղեկավարությունն ու կառավարումը	4	»
X Դպրոցական շենքն ու նրա կահավորումը	2	»
XI Ժողովրդական լուսավորության սիստեմը ԽՍՀՄ-ում 2 Ժամ		

ընդամենը 88 Ժամ

I. ՆԵՐԱՄՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՆՐԱ ԱՌԱՐԿԱՆ ՅԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Նորհրդային մանկավարժությունը վորպես գիտություն յերեխաների կոմունիստական դաստիարակության, կրթության և ուսուցման մասին: Դպրոցի առաջատար դերն ու ընտանիքի տեղը յերեխայի դաստիարակման գործում:

Հիմնական մանկավարժական հասկացողությունների՝ դաստիարակության, կրթության և ուսուցման միասնությունն ու տարբերությունը: Մարքսը և Ենգելսը մտավոր կրթության, ֆիզիկական դաստիարակության և սպորտինիկական դաստիարակության միասնության մասին:

Մարքսիզմ-լենինիզմը, վորպես խորհրդային մանկավարժության հիմքը: Մանկավարժության կուսակցականությունը: Իդեալիստական փիլիսոփայությունը, հոգիբանությունն ու բուրժուական նոցիոլոգիան վորպես բուրժուական մանկավարժության հիմք: Դաստիարակության, կրթության և ուսուցման հակագիտական սահմանումները բուրժուական մանկավարժների կողմից:

Միջավայրի և ժառանգականության գիտելիքական-մատերիալիստական ըմբռնումը խորհրդային մանկավարժության մեջ: Ժառանգականության և միջավայրի ֆեալիացումը, բիոգենետիկ որենքի փոխադրումը մանկավարժության մեջ բուրժուական մանկավարժների կողմից: Այսպես կոչված մանկաբուժության, «յերեխաների ճակատագրի ֆատալիստական պաժանավորվածությունը բիոլոգիական և սոցիալական գործոնների, ժառանգականության և ինչ վոր անփոփոխ միջավայրի ազդեցությամբ» «որենքի» խորապես աեակցիոն լինելը: Փաշիգի Ռասայական «տեսությունները» վորպես ժողովրդական մասնաներին խտրելու և սարկացնելու գեմադրոգիկ միջոց:

Դպրոցի մասին և «մանկաբանական խեղաթյուրումները լուս-
ծող հոմատներն սխառեմուծ» ՀամԿ(Բ)Կ ԿԿ-ի վորոշումների պատ-
մական նշանակությունը: Մանկավարժության իրավունքները
վերականգնելու խնդիրը և նրա լուծման ուղիները:

Դպրոցի պրակտիկ աշխատողների կուտակած փորձի ու-
սումնասիրությունն ու ընդհանրացումը, վորպես խորհրդային
մանկավարժության հիմնական խնդիրներից մեկը: Մանկավար-
ժական ուսումնասիրության մեթոդները, — դիտողություն, ման-
կավարժական եքսպերիմենտ, դպրոցականների աշխատանքների,
դպրոցական արխիվի և փաստաթղթերի, գրական աղբյուրների
ուսումնասիրությունը:

Մանկավարժական ուսումնասիրության փնտաակար հակա-
գրտական մեթոդների (տեստեր, հարցաթերթեր) քննադատու-
թյունը:

Մանկավարժական գիտություններն և՛ մանկավարժությունը
(ներառյալ դիդակտիկան), մանկավարժության պատմությունը,
մասնավոր մեթոդիկաները: Քաղաքացիական պատմություն,
հոգեբանություն, մարդու անատոմիայի և ֆիզիոլոգիայի նշանա-
կությունը մանկավարժության համար: Յերեխաների կոմունիս-
տական դաստիարակություն, կրթության և ուսուցման նպատակ-
ներն ու խնդիրները ԽՍՀՄ-ում: Լեհինը և Ստալինը յերեխանե-
րին կոմունիստական վոգով դաստիարակելու — սոցիալիզմի բազ-
մակողմանի զարգացած կառուցողներ պատրաստելու մասին,
վորոնք տեսությունը պետք է կապեն պրակտիկայի հետ և տի-
րապետեն տեխնիկային:

ԽՍՀՄ-ի Ստալինյան Մահմանադրությունը կրթության
իրավունքի մասին:

II. ՅԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՆՉԵՎ ԴՊՐՈՑ ԳՆԱԼԸ

Ա. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՅԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Յերեխաների նկատմամբ ստալինյան հոգատարությունը:
Յերջանիկ մանկությունը ԽՍՀՄ-ում: Համկոմկոուսի վորոշում-
ներն աճող սերնդի մասին: Խորհրդային որենսդրությունը յերե-

խաների մասին (1936 թվականի որենսդր, մսուրներ, կոնսուլ-
տացիաների ցանցի զարգացումը, նյութական ոժանդակությոն
ծնողներին և աշխն): Մանկապարտեզների և հրապարակների
լայն զարգացումը: Մանկատներ, մանկական սանատորիաներ,
հանգստյան տներ: Յերեխաների մասպայական սանիտարական-
առողջապահական սպասարկումը: Միբր և խնամատար վերաբեր-
մունք դեպի յերեխաները կուսակցության, կառավարության և
վորջ խորհրդային հասարակայնության կողմից:

Բ. ՅԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԻ

Մանկության պերիոդացման փորձը բուրժուական գիտնա-
կանների կողմից (Շտրաուց, Գունդոբին). խեղաթյուրումներն
այս հարցում՝ աշպես կոչված մանկաբանների մոտ (Բլոնսկի):
Լեագաֆտի և Լագուրսկու դպրոցական տիպերն ու նրանց քըն-
նադատական վերլուծությունը: Դպրոցական տիպերի ստան-
դարտիզացիայի ռեակցիոն լինելը աշպես կոչված մանկաբանների
տեսություն մեջ ու պրակտիկայում:

Տարիքի բաժանումը, — մսուրային, նախադպրոցական, կըրտ-
սեր դպրոցական, միջին դպրոցական և ավագ դպրոցական
տարիքներ:

Գ. ՄԻՆՉԵՎ ՅԵՐԵԽ ՏԱՐԵԿԱՆ (ՄՍՈՒՐԱՅԻՆ ՏԱՐԻՔ) ՅԵՐԵԽԱ- ՆԵՐԻ ԽՆԱՄԲՆ ՈՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

Յերեխաների հասարակական դաստիարակության հիմնար-
կությունների անընդհատ աճը ԽՍՀՄ-ում: Մսուրը, վորպես մին-
չիվ Յ տարեկան յերեխաների հասարակական դաստիարակության
հիմնարկություն: Մուրների ցանցը և մսուրների կազմակերպ-
ման կարգը: Մսուրի շենքին և մանկական սենյակների կահա-
վորմանը առաջադրվող պահանջները: Կահույքը, ամանեղեն, ման-
կական զգեստ: Քույր-դաստիարակչուհին և դայակը, նրանց պատ-
րաստմանն առաջադրվող պահանջները:

Խմբերի կոմպլեկտավորումը: Յերեխաներին խմբից խումբ
փոխադրելը: Յերեխաներին մսուրից մանկապարտեզ հանձնելը:
Մսուրային տարիքի յերեխաների գլխավոր անատոմիական

ֆիզիոլոգիական և հոգեբանական առանձնահատկությունները: Այս առանձնահատկությունների հաշվառումը մինչև 3 տարեկան յերեխաների խնամքն ու դաստիարակման մեթոդները վորոշելիս:

Մտերային, տարիքի յերեխաների առողջապահական ռեժիմի հիմնական դրույթները: Յերեխայի սնունդը: Բուներ: Զբոսանքն ու խաղերը բարձր խմբերում: Խաղանյութը: Խաղալիքներ: Լեզվի դարգացման մեթոդիկան: Մանկան ֆիզիկական դարգացման մեթոդիկան: Մանկան զգայարանների դաստիարակությունը: Ընտանիքի դերը մտերային տարիքի յերեխաների դաստիարակություն զործում և բժշկական-մանկավարժական ոգնություն մայրերին:

Դ. ՅԵՐԵԲԻՑ ՄԻՆՁԵՎ ՅՈՓ ՏԱՐԵԿԱՆ (ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏԱՐԻՔ) ՅԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԽՆԱՄՔՆ ՈՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒՅՑԱՆ ՄԵՓՈԴՆԵՐԸ

Ուներնի, Յրերելի նախադարոցական դաստիարակություն սխտեմները, այս սխտեմների վերլուծությունն ու քննադատությունը: Սորհրդային նախադարոցական դաստիարակությունն ու նրա խնդիրները: Համկ(բ)ի ծրագիրը նախադարոցական հաստատությունների նշանակություն մասին: Նախադարոցական տարիքի յերեխաների ընտանեկան և հասարակական դաստիարակությունը:

Ֆիզիկապես առողջ յերեխա դաստիարակելը նախադարոցական տարիքում: Նախադարոցական տարիքի գլխավոր անատոմիական-ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները և ֆիզիկական դաստիարակություն խնդիրները: Մննդի և խնամքի ռեժիմը: Կուտուր-առողջապահական ունակությունների դաստիարակումը:

Ըմբռնման, հիշողություն, մտածողություն, յերևակայություն, հույզերի առանձնահատկությունները նախադարոցական տարիքում և նրանց դարգացումը դաստիարակություն պրոցեսում: Լեզվի դարգացումը դարոցական տարիքում, այս աշխատանքի տեսակները խաղի մեջ, շրջապատող կյանքի, բնություն հետ ծանոթացնելիս և այլն:

Խաղը և նրա դաստիարակչական նշանակությունը նախադարոցական տարիքում: Խաղի բուրժուական տեսությունները, խաղերի գոյություն ունեցող կլասիֆիկացիան և նրանց քննադատությունը: Նախադարոցական խաղալիքը և նրան առաջադրվող պահանջները:

Յերեխաների ծանոթությունը շրջապատող կյանքի հետ: Դեպի բնություն հետաքրքրություն դաստիարակելու նշանակությունը, մանկան մտավոր ընդունակությունները, զգայարանները, գեղարվեստական ճաշակը և դիտողականությունը դարգացնելու, յերեխաների պատկերացումներն ընդլայնելու համար:

Յերեխաների ծանոթությունը հասարակական կյանքի հետ: Յերեխաների մեջ մտերմական փոխհարաբերություններ և կոլեկտիվի մեջ ապրելու կարողություն դաստիարակելը: Դեպի սոցիալիստական հայրենիքը, դեպի ԽՍՀՄ-ի ժողովուրդների առաջնորդ ընկեր Ստալինը և նրա մերձավոր դինակիցներն ու աշակերտները սեր դաստիարակելը:

Նկարչությունը, ծեփը, այլ նյութերով դեղվելը և նրանց նշանակությունը յերեխայի ընդհանուր դարգացման համար: Յերաժշտական դաստիարակությունը մանկապարտեզում: Յերգ յերաժըշտություն լսելը, հիթմիկա:

Մանկապարտեզի աշխատանքի նշանակությունը հետագայում, դարոցում հաջողություն սովորելու համար: Նախադարոցատումը դարոցի համար: Մանկապարտեզի աշխատանքն ընտանիքի հետ: Մանկապարտեզի մանկավարժ դաստիարակի դերը և նրան առաջադրվող պահանջները:

Խեղաթյուրումներ հասարակական-քաղաքական դաստիարակություն հարցերում՝ նախադարոցական հաստատությունների անցյալ շրջանի աշխատանքների մեջ:

III. ԴՊՐՈՑԸ ՅԵՎ ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ

Ա. Դ Պ Ր Ո Ց Ը

1. Դարոցի աճող դերն ու նշանակությունը ԽՍՀՄ-ում, վորպես հզոր դերժ մասսաների կուտուրական վերելքի և կադրերի պատրաստման գործում: Դարոցի հարցը՝ դա մեր հետագա ա-

նաջարժման հարցն և» (Ս. Կիրոսի- Համ Կ(բ)Կ Լենինգրադի Կոմիտեյի պլենումում արտասանած ճառից, հուլիսի 11, 1934 թ.): ՀամԿ(բ)Կ ծրագրում (§ 12) նշված դպրոցի խնդիրները: Դպրոցը վորպես առաջին և խմբակային ողակ ժողովրդական կրթության սխառնում: Դպրոցական գործի հիմունքները ԽՍՀՄ-ում: ԽՍՀՄ-ի բոլոր յերեխաների համար կրթության իրավունքի ապահովումը- ձրի, պարտագիր, ընդհանուր պոլիտեխնիկական կրթություն, մայրենի լեզվով դասավանդելը, յերկսեռ ուսուցում, աշխարհիկ դպրոց, այսինքն՝ վորեն կրոնական ազդեցությունից ազատ դըպ- րոց, ուսուցման կապը սոցիալիստական շինարարության պրակ- տիկայի հետ, կոմունիստական հասարակարգի բաղմակողմանի դարգացած անդամներ պատրաստելը: Խորհրդային դպրոցի նը- պատակն և աշակերտներին ղինել հանրակրթական գիտելիքնե- րով և իրագործել աճող սերնդի կոմունիստական դաստիարակու- թյունը՝ կոմունիստական հասարակարգի տպագա կառուցողներ պատրաստելու նպատակով, կուլտուրական, բաղմակողմանի պար- դացած, առողջ, բարձր գիտակցական դիպրիպլինա ունեցող և անձնվեր կերպով սոցիալիստական հայրենիքին նվիրված մարդիկ պատրաստելու համար: Խորհրդային դպրոցի նպատակն և աշա- կերտներին հաղորդել ուսումնական պլաններում և ծրագրերում սահմանված ծավալի հանրակրթական գիտելիքներ, ապահովել աշակերտների պոլիտեխնիկական կրթությունը և դարգացնել նրանց հետաքրքրությունը դեպի տեխնիկան, ապահովել գեղար- վիստական և ֆիզիկական դաստիարակությունը, աշակերտներին տալ կուլտուրական վարքագծի, հասարակական նախաձեռնու- թյան, գիտակցական դիպրիպլինայի և դեպի սոցիալիստական սեփականությունը խնամքով վերաբերվելու ունակություններ, դաստիարակել ազնիվ վերաբերմունք դեպի հասարակական պարտքը և հարգանք ունենալ դեպի սոցիալիստական համայնա- կեցության կանոնները: ԽՍՀՄ-ի ԺԿԽ-ի և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի վորո- շումը ԽՍՀՄ-ի տարական և միջնակարգ դպրոցի կառուցվածքի մասին (16 մայիսի 1934 թ.) այս վորոշման հսկայական նշանա- կությունը խորհրդային դպրոցի վերելքի և սմբապնդման գոր- ծում: Կուսակցության, կառավարության և անձնապես ընկեր Ստալինի սխառնատիկ և մեծ հողատարությունը դպրոցի նկատ- մամբ: Դպրոցի և աշակերտության հզոր քանակական աճը և

Գլխորոցական ուսուցման ու դաստիարակութեան վերակրի անշեղ վե-
րելքը ԽՍՀՄ-ում: ԽՍՀՄ-ի լավագույն գլխորոցները հերանց բնու-
թագրուով:

2. Յերկու տիպի դպրոց կապիտալիստական յերկրներում՝ աշխատավորների յերեխաների համար և բուրժուազիայի յերեխաների համար: Դպրոցական գործի հիմունքները կապիտալիստական յերկրներում, վորպես շահագործող դասակարգերի շահերի արտահայտություն:

ᄃ. ᄂᄃ ᄅᄂᄃ ᄆᄃ ᄇᄃ

Մանկավարժական պրոֆեսորի Նիկայական կարեւորու-
թյունն ու բացառիկ պատասխանովությունը, զորի (պրոֆես-
որի) նպատակն է դաստիարակել և սովորեցնել յերիտասարդ
սերնդին:

անհրաժեշտ է
Անցյալի մեծ մասնավարժաների տրտմանը, մանկավարժներ,
վորենք կարողացել են շահագործողական կարգերի ծանր պայման-
ներում բարձրացնել ուսուցչի անձն ու ցուցց տալ մարդկության
համար նրա աչքատու դերն ու նշանակությունը, բացահայտել
մանկավարժական մասնագիտություն ստեղծագործական ելու-
թյունը: Հանճարեղ մանկավարժ կոմենիուսի անձնավորությունը,
նրա կյանքի և աշխատանքի պայմանները, նրա պայքարը նոր դպ-
րոցի և նրա ուսուցչի, մանկավարժական տեսությունների և ուսուցման
ազդեցության ժամանակակից պրակտիկայի համար: Մանկավարժ ին-
տելեկտուալ Պետտալոցին, չբավորներին մեծ բարեկամի և պաշտ-
տովի Պետտալոցին, չբավորներին մեծ բարեկամի և պաշտ-
տովի Պետտալոցին հանճարեղ բարենորոգչի և մանկավարժի—«ամեն-
ինչ ուրեշների համար, վռնիչ իր համար» գեղիզը: Պետտալոց-
ցու անձնվեր պայքարը ժողովրդի և նրա յերեխաների ուսուց-
ման համար, պայքար «արևի և ողի համար», «մարդկանց անթիվ
ամբողջի» համար հատկացված ժամանակակից կրթություն «բա-
տրին հարկում»: Դիտերվեզը վորպես խոշոր գեղականներից
մեկը, վորը տեսականորեն և գործնականապես մշակել է մանկա-
վարժական հարցերը, ուսուցչի դերը Դիտերվեզի մեկնաբանու-
թյամբ («գլխորդի հաղորդությունը կախում ունի ուսուցչի անձ-
նավորությունից» «չի կարելի ուրեշին տալ այն, ինչ ինքը չու-
նի», անկարելի է գարգացնել, դատարարակն և կրթել ուրեշներին,

անձամբ զարգացած, դաստիարակված ու կրթված չլինելով»): Ռուս մեծ մանկավարժ Ուշինսկին և նրա անձնավորութունն ու մանկավարժական գործունեությունը: Հանձարեղ հեղափոխական-դեմոկրատ Ն. Գ. Չերնիշևսկու պատկերը վորպես մանկավարժի, Սարատովի գիմնադրալի լեզվի և գրականության դասավի (1851—1853):

Լենինը ժողովրդական ուսուցչի անտանելի վիճակի մասին՝ ցարական Ռուսաստանի պայմաններում: Ժողովրդական ուսուցիչը ղեկավարվածության գրականության մեջ: Ուսուցչի ծանր վիճակը ժամանակակից կապիտալիստական և մասնավորապես ֆաշիստական յերկրներում:

ԽՍՀՄ-ն վորպես միակ յերկիրն աշխարհում, վորտեղ ուսուցչի կոչումը դառել և ամենաբարձր և պատվավոր կոչումներից մեկը: Լենինը, Ստալինը և Համ Կ (Բ) Կ-ի Կենտկոմը ժողովրդական ուսուցչի պատասխանատու և պատվավոր պարտականության մասին ԽՍՀՄ-ի աճող սերնդի ուսուցման և դաստիարակության գործում: Խորհրդային ուսուցչությունը, վորպես «սոցիալիստական լուսավորության գլխավոր բանակ» (Լենին). «Ժողովրդական ուսուցիչներին ֆալանգը կազմում և սոցիալիզմի հիման վրա նոր կյանք կառուցող յերկրի աշխատավորների մեծ բանակի ամենանհրաժեշտ մասերից մեկը» (Ստալին): Լենինյան-ստալինյան հոգատարությունը խորհրդային ուսուցչի մասին: «Ժողովրդական ուսուցիչը մեզ մոտ պետք և զրվի այնպիսի բարձրության վրա, վորպիսի բարձրության վրա նա չի յեղել, չէ և չի կարող լինել բուրժուական հասարակարգում» (Լենին): Կուսակցության և կառավարության վորոշումը (1936 թ. ապրիլի 10) ուսուցչի նյութական դրության արմատական բարելավման և ուսուցչի անձնական կոչումների մասին:

Խորհրդային ուսուցչի մանկավարժական պրոֆեսիայի առանձնահատկությունները. ուսուցչի պատասխանատվությունը պետության առաջ աշակերտների գիտելիքների վորակի, ուսումնական պլանի և ուսումնական ծրագրերի կատարման, աշակերտների առաջադիմության և հաջորդ դասարանը փոխադրվելու, դաստիարակության և ղեկավարման համար, մանկավարժական աշխատանքի բարդությունն ու բազմակերպությունը, նրա ստեղծագործական բնույթը. մանկավարժի իրապես բազմակողմանի կրթության անհրաժեշտությունը:

Խորհրդային ուսուցչի վորակը, սիստեմատիկորեն բուլեղմին տիրապետելը, իր առարկան խորապես իմանալն ու հարակից առարկաների հետ հիմնովին ծանոթ լինելը, մանկավարժական գիտությունն իմանալը, ղեկի յերեխաները արդարացի և սիրով վերաբերվելը, ամեն մի սովորող յերեխայի առանձնահատկությունները, հոգեբանությունն ըմբռնելը և ղեկի նա հմուտ վերաբերմունք ունենալը («մանկավարժական տակտը»). կարողանալ գործադրել և կատարելագործել ուսուցման դանազան մեթոդներ, մաքսիմալ չափով ոգտագործել զպրոցի ներքին ռեսուրսները և զպրոցը շրջապատող միջավայրը ուսուցման արդյունավետության համար. ամեն բանում յերեխաների համար լավ որինակ լինելու անհրաժեշտությունը. սերտ կապ ծնողների հետ (որինակներ բերել հանրապետության ուսուցիչների կյանքից և աշխատանքից):

Համ Կ (Բ) Կ ԿԿ-ի 1937 թ. մարտի 3-5-ին կայացած պլենումում, ընկեր Ստալինի՝ «Կուսակցական աշխատանքի թերությունների և արոցկիստական և այլ յերկրեստինների լիկվիդացիայի միջոցառումների մասին» տված ղեկուցման նշանակությունը մանկավարժական կադրեր պատրաստելու համար: «Տեխնիկային տիրապետելու հին լոգունդն անհրաժեշտ և այժմ լրացնել նոր լոգունդով՝ բուլեղմին տիրապետելու, կադրերի քաղաքական դաստիարակության և մեր քաղաքական անհոգությունը վերացնելու մասին լոգունդով» (Ստալին): Ուսուցիչ պատրաստելու սիստեմը և ուսուցչի կվալիֆիկացիայի բորձրացումը (համեմատել ուսուցիչ պատրաստելու հետ՝ մինչհեղափոխության Ռուսաստանում և ժամանակակից բուրժուական յերկրներում): Մանկավարժական փորձի փոխանակումը, վորպես ուսուցչի մանկավարժական վարպետությունը բարձրացնելու կարևոր միջոց, զպրոցական փորձի ուսումնասիրությունը: Մեթոդական ոգնություն ուսուցչին և ինտերուկտաժ: Ուսուցչի աշխատանքի սոցիալիստական ձևերը:

Խորհրդային ուսուցչի հասարակական-քաղաքական աշխատանքը, — կարողանալ ճանաչել և բացահայտել թշնամական աղդեցությունները զպրոցի վրա և ժամանակին ու մինչև վերջ վերացնել նրանց հետեանքները:

Ուսուցչի մասին Լենինյան-ստալինյան ցուցմունքների ու

դավադման դեմ սխտեմատիկաբար պայքարելու անհրաժեշտութիւնը:

Ուսուցիչ-գերազանցիկների արագ աճը, ուսուցիչներ՝ վորոնք ապահովում են իրենց դասարանի բոլոր աշակերտների լիակատար առաջագիւծութիւնն ու գերազանց վարքը: Ուսուցիչ-գերազանցիկներին բնութագրումը: Տվյալ շրջանի լավագույն ուսուցիչ-գերազանցիկները:

IV. ԴԻԴԱԿՏԻԿԱՅԻ ՀԻՄՈՒՆԲՆԵՐԸ

Ա. ԴԻԴԱԿՏԻԿԱՆ ՎՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

1. Իմացութեան մարքս-լենինյան տեսութիւնը վորպես խորհրդային դիդակտիկայի տեսական հիմք: Ուսուցման պրոցեսների յուրատիպութիւնը և նրա տարբերութիւնը գիտական իմացութեան պրոցեսից: Ուսուցման պրոցեսի տարրերը: Ուսուցման դաստիարակիչ գերը: Մտավոր կրթութեան անխղիւղ կապը պոլիտեխնիկական ուսուցման հետ: Մարքսիզմի-լենինիզմի հիմնադիրները պոլիտեխնիկական ուսուցման մասին: Պոլիտեխնիկական ուսուցման տեսութիւնն ու պրակտիկան խորհրդային դպրոցում: «Իրտութիւնների հիմունքների» առաջատար դերը պոլիտեխնիկական ուսուցման մեջ: Աշխատանքը բուրժուական դպրոցում վորպես միջոց՝ շահագործողների շահերից յեղնելով կադրեր պատրաստելու:

2. Ուսուցիչն ու աշակերտները և նրանց փոխհարաբերութիւններն ուսուցման պրոցեսում: Ուսուցչի ղեկավար դերը:

3. Կրտսեր, միջակ և բարձր դպրոցական տարիքի յերեխաների անատոմիական-ֆիզիոլոգիական և հոգեբանական առանձնահատկութիւնները ու դրանց նշանակութիւնը ուսուցման գործում:

Ուշադրութիւնն ու հետաքրքրութիւնը ուսուցման տարրերը աստիճանների վրա: Ըմբռնման և պատկերացման առանձնահատկութիւնների հաշվառումն ուսուցման պրոցեսում: Զգայական պատկերների (որրորդ) և մոտորական գործունեւութեան դերը մտավոր կրթութեան և գեղարվեստական դաստիարակութեան պրոցեսում: Զննական ուսուցում: Հիշողութիւնը, նրա առանձնահատկութիւններն ու զարգացումը ուսուցման տարրեր

աստիճաններում: Յերեւակայութիւնն ու նրա դերը ուսուցման պրոցեսում: Հուզականութիւնն ուսուցման մեջ: Յուրացման գիտակցվածութիւնն ու կայունութիւնը:

4. Ուսուցման խնդիրները բուրժուական մանկավարժութեան մեջ:

Հակասութիւն՝ մտավոր ընդունակութիւնների զարգացման և գիտութիւններին տիրապետելու միջև. «ձեական» և «նյութական» կրթութիւն: Ուսուցման տեսութիւնները բուրժուական դպրոցում (Հերբարտ, Դիստերվեզ, Դյուի, Թորնդայկ) և նրանց քննադատութիւնը: «Ուսուցման» և «դասավանդման» ըմբռնումներն ամերիկյան մանկավարժութեան մեջ (Բիւրոս):

5. Այլ ոպորտունիստական և ձախիլ խեղաթուրումների հակահեղափոխական ելութիւնը և արտահայտութիւնը դպրոցական պրակտիկայում և ուսուցման տեսութեան մեջ: Կադմակերպված ուսուցումը վերացնելու փորձը դպրոցի «մահացման» հակալենինյան տեսութեան կողմնակիցների կողմից: Մանկաբանական ազավաղումները ուսուցման տեսութեան հարցերում (Բլոնսկի, Վիգոտսկի): Պոլիտեխնիկական կրթութեան, վորպես կոմունիստական դաստիարակութեան բաղկացուցիչ մասի, բնագավառում յեղած խեղաթուրումների քննադատութիւնը:

Բ. ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ, ՎՈՉ ԼՐԻՎ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ՅԵՎ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՄ (ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆՆԵՐ, ԾՐԱԳՐԵՐ ՅԵՎ ԴԱՍԱԳՐԲԵՐ)

1. Ուսուցման բովանդակութեան կախումը դաստիարակութեան և կրթութեան նպատակներից, դպրոցի տիպից և աշակերտների տարիքային առանձնահատկութիւններից, հաշորդ, ավելի բարձր տիպի դպրոցի ուսուցման բովանդակութիւնից:

2. Իրտութիւնը և ուսումնական առարկան: Հասկացողութիւն ուսումնական պլանի և ուսումնական ծրագրի մասին:

Համ Կ(բ)Կ ԿԿ-ի 5/X 31 թ. և 25/VIII 32 թ. վորոշումները ծրագրերի վերակառուցման մասին: Խորհրդային դպրոցի ուսումնական պլանների և ծրագրերի կառուցման սկզբունքները: Ուսումնական պլանների առարկայական կառուցվածքը: Դպրոցի ուսուցման կապը սոցիալիստական շինարարութեան հետ:

3. Տարբեր ուսումնական առարկաների կրթական և դաստիարակչական նշանակությունը դպրոցում (մտավոր և պոլիտեխնիկական կրթություն, բարոյական, եսթետիկ և ֆիզիկական դաստիարակություն տեսակետից):

Մայրենի լեզու և գրականություն.—Ուշինսկին մայրենի լեզվի նշանակությունը մասին՝ ուսուցման մեջ: Աշակերտների գրագիտությունը մայրենի լեզու դասավանդելու համար հարկավոր է: Քերականություն կրթական նշանակությունը: Գրավոր և բանավոր խոսքի կուլտուրան և նրա նշանակությունը կրթության և դաստիարակության մեջ: Մայրենի լեզվի նյութերի բաշխումը տարրական և միջնակարգ դպրոցում:

Գրականության պատմությունը միջնակարգ դպրոցում: Մինչհեղափոխական մեթոդիստները (Մտոյունին) դպրոցում գրականությունը դասավանդելու դաստիարակչական-կրթական նշանակության մասին: Գրականության դասավանդման նշանակությունը աշակերտների ընդհանուր տեսածիրն ընդլայնելու և բարոյական անհրաժեշտ ունակություններ դաստիարակելու համար: Պատմականությունը գրականության մեջ և նրա կրթական-դաստիարակչական նշանակությունը: Սոցիոլոգացման միասնակարգությունը: Գրականության դերը գեղարվեստական ճաշակ, դեպի մայրենի լեզուն և հայրենիքը սեր ու նվիրվածություն դաստիարակելու համար: Ռուս մեծ քննադատները (Հերցեն, Բեկտինսկի, Դոբրոլյուբով, Չերնիշևսկի) և նրանց կյանքի ու ստեղծագործության դաստիարակչական-կրթական նշանակությունը խորհրդային դպրոցի համար: Գրականության պատմության ծրագրի գլխավոր բաժինները:

Մաթեմատիկա. մաթեմատիկայի կրթական և դաստիարակչական նշանակությունը: Մաթեմատիկայի դերը ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի մեջ, բնության ուժերին տիրապետելու մեջ: Մաթեմատիկայի պարապմունքները վորպես միջոց յերեխաների տրամաբանական մտածողությունը զարգացնելու և նրանց մեջ կամային հատկություններ դաստիարակելու համար: Խնդիրներն ու նրանց նշանակությունը մաթեմատիկայի դասընթացում. թվաբանության դասընթացի հիմնական բաժինները տարրական դպրոցում: Միջնակարգ դպրոցի մաթեմատիկայի հիմնական տարրերը:

Պատմություն. Մարքս-Ենգելս-Լենինը պատմության կրթական և դաստիարակչական նշանակության մասին: Պատմության նշանակությունը յերեխաներին խորհրդային հայրենասիրության և ինտերնացիոնալիզմի վոգով դաստիարակելու համար:

Անձնվորության դաստիարակումը դեպի կոմունիստական կուսակցությունն ու նրա առաջնորդները, դեպի սոցիալիստական հայրենիքը. ատելություն դաստիարակումը դեպի շահագործողները, սիրո դաստիարակումը դեպի հերոսները, վորոնք առաջ են քաշվել ճշմարիտ դասակարգերի իրենց ազատագրման համար յղած պայքարում: Պատմության դերը աշակերտների մեջ մարքսիստական աշխարհայացք մշակելու գործում: ԽՍՀՄ-ի պատմության դասընթացի առանձնահատուկ կարևոր կրթական և քաղաքական-դաստիարակչական նշանակությունը: Պատմական գիտելիքների նշանակությունը այլ ուսումնական առարկաներ (ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրություն, գեղարվեստական գրականություն, տնտեսական աշխարհագրություն և այլն) ուսումնասիրելիս:

Ընկեր Ստալինը դպրոցում պատմությունը դասավանդելու մասին:

Հասկ(բ)ի ԿԿ-ի և ԽՍՀՄ-ի ԺԿՍ-ի 1934 թվի մայիսի 16-ի վորոշումը պատմության դասավանդման մասին: Ընկ. Ստալինի, Կիրովի, Ժդանովի դիտողությունները պատմության դասագրքի մասին: ԽՍՀՄ-ի պատմության դասընթացը տարրական դպրոցում: Կառավարական հանձնաժողովի ժողովի վորոշումը միջնակարգ դպրոցի 3-րդ և 4-րդ դասարանների համար ԽՍՀՄ-ի պատմության լավագույն դասագրքի կոնկուրսի առթիվ: Այս վորոշման նշանակությունը խորհրդային քաղաքացու ընդհանուր կրթության և քաղաքական դաստիարակության սխեմայում կարևորագույն գիտություններից մեկի լայն ու արդյունավետ ուսումնասիրության և դասավանդման համար: Պատմության ծրագրի բաղկացուցիչ մասերն ըստ միջնակարգ դպրոցի առանձին դասարանների:

ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրություն. նրա քաղաքական-դաստիարակչական նշանակությունը ԽՍՀՄ-ի ապագա գիտակից, զգոն քաղաքացիներ դաստիարակելու գործում:

Աշխարհագրություն. Աշխարհագրության կրթական

դաստիարակչական նշանակութիւնը: ԽՍՀՄ-ի աշխարհագրութեան դասընթացի հատուկ նշանակութիւնը (բնութեան ուժերին տիրապետելը, յերկրի աշխարհագրութիւնը փոխելը հոգուտ աշխատավորութեան): Սիրո դաստիարակումը ղեպի իր հայրենի յերկրամասն ու հայրենիքը: Ռուս մեծ աշխարհագետներն ու ճանապարհորդողները վերապահ որինակ՝ յերեխաների մեջ ղեպի իրենց հայրենիքն ու նրա ուսումնասիրութիւնը սեր, անհողողդ արիութիւն, անհողողդ կամք և հերոսութիւն դաստիարակելու համար (Ն. Ն. Միկուլայ-Մակլայ, Ն. Ն. Պրոխորովիչ, Ո. Յու. Շմիդտ, Արսենյեւ և ուրիշներ):

Համկ(բ)Կ ԿԿ-ի 1934 թ. մայիսի 16-ի վերոշումն աշխարհագրութեան մասին: Աշխարհագրութեան տարրական դասընթացը տարրական դպրոցում: Աշխարհագրութեան ծրագրի բաժինները միջնակարգ դպրոցի տարբեր դասարաններում:

Բնագիտութիւն. Մարքսը-Ենգելսը-Լենինը-Ստալինը բնագիտութեան նշանակութեան մասին: Կ. Ա. Տիմիրյազովը բնագիտութեան նշանակութեան մասին: Նախահրապարակական ուսումնականները բնագիտութեան նշանակութեան մասին (Ա. Յա. Գերզ և Վ. Վ. Պրոկոփ): Բնագիտութեան կրթական և դաստիարակչական դերը դպրոցում: Յերեխաներին աշխարհի մասին մատերիալիստական գիտելիքներով ղինելը: Դարմինիպի նշանակութիւնը միջնակարգ դպրոցի ծրագրում: Բնագիտութիւնը և մարտնչող աթետիզմի դաստիարակութիւնը: Բնագիտութեան նշանակութիւնը պոլիտեխնիկական ուսուցման համար: Գիտութեան ոգնութեամբ բնութիւնը վերափոխող սոցիալիստական շինարարութեան նյութերի ոգտագործումը բնագիտութեան դասերի ընթացքում: Բնագիտութեան տարրական դասընթացը տարրական դպրոցում: Բնագիտութեան ծրագրի հիմնական բաժինները միջնակարգ դպրոցի տարբեր դասարաններում:

Ֆիզիկա և քիմիա. Ֆիզիկայի և քիմիայի նշանակութիւնն ընդհանուր և պոլիտեխնիկական կրթութեան համար: Ռուս մեծ գիտնականները (Լոմոնոսով, Մենդելեւիչ) ֆիզիկո-քիմիական գիտութիւնների կրթական նշանակութեան մասին: Ֆիզիկայի և քիմիայի նշանակութիւնը հակակրօնական դաստիարակութեան համար: Աշակերտների գործնական տախտանները ֆիզիկական կարենետներում ու լաբորատորիաներում և նրանց

կրթական դաստիարակչական նշանակութիւնը: Ֆիզիկայի և քիմիայի ծրագրերի հիմնական բաժինները միջնակարգ դպրոցի տարբեր դասարաններում:

Ոտալը լեզուներ: Ոտալ լեզուների նշանակութիւնն ընդհանուր կրթութեան համար: Ենգելսը հին և նոր լեզուների դասավանդման մասին: Ոտալ լեզուներն ու մայրենի լեզուն: Ոտալ լեզուների դասավանդման դաստիարակչական նշանակութիւնը. (ինտերնացիոնալ դաստիարակութիւն): Ոտալ լեզուների դասավանդումը ԽՍՀՄ-ի վոչ ուսական դպրոցներում: Ոտալ լեզուների ծրագրերի բովանդակութիւնը:

Նկարչութիւն և գծագրութիւն: Կերպարվեստների և գրաֆիկայի նշանակութիւնը բաղմակողմանի դարգացած մարդ դաստիարակելու և կրթելու գործում: Գծագրութեան դերը յերեխաների կոնստրուկտիվ գործունեութեան և պոլիտեխնիկական ուսուցման գործում: Նկարչութեան դերը յերեխաների եսթետիկական դաստիարակութեան գործում:

Յերաժշտութիւն, յերգ և ութմիկա և նրանց դերը աշակերտների եսթետիկական դաստիարակութեան գործում: Գեղարվեստական դաստիարակութեան աճող դերը ԽՍՀՄ-ում: Յերաժշտութեան ու յերգի ծրագրերի հիմնական բաժինները տարրական և միջնակարգ դպրոցում:

Ֆիզկուլտուրա: Ֆիզիկական կուլտուրայի դասավանդման դաստիարակչական և կրթական նշանակութիւնը: Ծրագրի հիմնական բաժինները տարրական և միջնակարգ դպրոցում:

4. Ուսումնական պլանների և ծրագրերի կառուցվածքը բուրժուական դպրոցում: Առարկայական սխեմայի բուրժուական դպրոցում. կոնցենտրացիա և կորեկացիա: Կոմպլեքսային և պրոյեկտային սխեմաները. նրանց քննադատութիւնը: Ժամանակակից բուրժուական և նախահրապարակական ուսական դպրոցների (տարրական և միջնակարգ) ուսումնական պլաններն ու նրանց քննադատութիւնը:

5. Դասագիրք. Լենինը և Ստալինը դասագրքի մասին: Դասագրքին առաջադրվող պահանջները նրանց բովանդակութեան տեսակետից: Համկ(բ)Կ ԿԿ-ի 1933 թ. փետրվարի 12-ի վերոշումը տարրական և միջնակարգ դպրոցների դասագրքերի մասին: Նախահրապարակական լավագոյն դասագրքերի (Ուշինսկու, Տոլս-

տոյի) վերլուծութիւնը: Տարրական և միջնակարգ դպրոցների կարևորագույն դասագրքերի վերլուծութիւնը: 3-րդ և 4-րդ դասարանների խՄՀՄ-ի պատմութեան դասագրքի հատուկ մանրահնին ուսումնասիրութիւնը: Խնդրութիւնները դասագրքերի հարցում:

Գ. ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՁԱԿԱՆ ԶԵՎԵՐԸ

1. Դասը, վորպես ուսուցման և դաստիարակութեան կազմակերպման հիմնական ձև խորհրդային դպրոցում: Համկ(բ) ԿԿ-ի վորոշումը դասի մասին: Պարապմունքների դասարանական դասային ձևի առավել եական առանձնահատկութիւնները—աշակերտների կայուն կազմ, պարապմունքների խիստ վորոշակի դասացումը, ուսուցչի ղեկավար դերը, ուսուցման բազմադան մեթոդների կիրառում, աշակերտների անհատական և կրթկտիվ աշխատանքի կազմակերպումը դասի ժամանակ:

2. Դասը վորպես ուսուցման պատմականորեն կազմավորված ձև՝ դպրոցում: Դասի տեսութիւնը բուժուական դպրոցում և նրա քննադատութիւնը (Հերբարտ և հերբարտականներ): «Ազատ դաստիարակութեան» տեսութիւն, ուսուցման պրոյեկտային և լաբորատոր ձևերի քննադատութիւնը:

3. Դասարանը վորպես աշակերտների հիմնական և մշտական բաժանում՝ ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի համար: Աշակերտների թիվը դասարանում: Դասարանների մեծութիւնը տարրական և միջնակարգ դպրոցում: Դասարանի կոմպլեկտավորումը:

4. Դասի կառուցվածքը և նրա կախումը դասի նպատակից, բովանդակութիւնից և աշակերտների տարիքից: Դասի կառուցման առանձնահատկութիւնները տարրական և միջնակարգ դպրոցում:

5. Դասի նախապատրաստումն ու նրա անցկացումը (լավագույն ուսուցչիչների փորձի հիման վրա): Դասին լրջորեն նախապատրաստվելու նշանակութիւնը: Դասի ոլանք: Տվյալ դասը նախորդ և հաջորդ դասերի հետ շաղկապելը: Առաջիկա դասի նպատակի հստակ և ճշգրիտ ձևակերպումը: Դասի հիմնական մասերի փորձելը: Դասի մեջ պլանավորել յերկրորդականից բաժա-

նելը: Ուսումնական նյութի մեթոդական մշակումը (ընթերցանութեան, թեւադրութեան նյութի ընտրութիւն, վարժութիւնների խնդիրների նյութեր ընտրելը և այլն): Դասի կահավորումը (գնական ձեռնարկների ընտրութիւն և այլն): Փորձերի լաբորատոր պարապմունքների անցկացման համար անհրաժեշտ ամեն բան ժամանակին պատրաստելը: Ժամանակի ռացիոնալ ոգտագործումը դասի ընթացքում: Տվյալ դասի ընթացքում գործադրելիք մեթոդների և պրիյոմների սահմանումը: Դասի վերջը, յեզրակացութիւն, կրկնողութիւն:

6. Աշակերտների կազմակերպումը դասի ընթացքում (ընդհանուր դասարանական, խմբակային և անհատական աշխատանք): Յերկու դասարանի հետ միաժամանակ պարապելու (մի ուսուցչի կողմից) կազմակերպումը (տարրական դպրոցում): Ամեն մի աշակերտի ուսումնասիրելու անհրաժեշտութիւնը ուսուցչի կողմից և անհատական մոտեցում դեպի յերկրաններ: Ամեն մի աշակերտին, իր ժամանակին ոգնութիւն ցույց տալն ուսուցչի կողմից, աշակերտի յիտ մնալը կանխելու համար: Առանձին աշակերտների հետ լրացուցիչ պարապմունքների կազմակերպումը: Յերկրորդ տարին նույն դասարանում մնալու անհրաժեշտութիւնը քարոզող «տեսութեան» քննադատութիւնը «տեսութեան» վորը իր հիմունքները վերցնում եր կեղծ գիտական մանկաբանական հերյուրանքների զինապահստից («յերկրորդտարեցիութեան» անխուսափելիութիւնն առանձին աշակերտների «հետաձայնութեան» պատճառով, ընդհանուր ուսուցման արագ ծավալումը և անհրաժեշտ թիվը լավ ժանկավարժներ պատրաստելու «անհրաժեշտութիւնը» և այլն): Այս «տեսութեան», մերկացումը, «տեսութեան», վորը վոչ այլ ինչ է, յիթե վոչ հակահեղափոխական «սահմանայնութեան» արտահայտութիւնը մանկավարժութեան մեջ: Հաշոգութեամբ իրենց դասարաններում ու դպրոցներում հիտամնացութիւնն ու յերկրորդտարեցիութիւնը վերացրած ուսուցչիչների ու դպրոցների փորձը:

7. Կարգը դասի ընթացքում: Աշակերտների վարքին առաջադրվող պահանջները: Ուսուցչի վարվեցողութիւնը դասարանում: Կարգապահութիւնը դասի ընթացքում:

8. Տնային աշխատանքի առաջադրութիւններ և նրանց ստուգումը (լավագույն դպրոցների փորձի հիման վրա): Տնային

9. Դպրոցական ռեժիմն ու նրա նշանակությունը: Դասի առողջապահությունը: Աշակերտների հոգնածություն կանխումը: Համկ(բ)ի կհ-ի և ԽՍՀՄ-ի ԺԿԽ-ի 1935թ. սեպտեմբերի 3-ի վերոշույմ դպրոցական ռեժիմ սահմանելու մասին: Դասացուցակ կազմելու սկզբունքները: Ուսումնական տարվա կառուցվածքը:

Աշակերտների գիտելիքների և վարքի գնահատությունը վորպիս ուսումնական պրոցեսի բաղկացուցիչ մաս: Համ Կ(Բ)Կ ԿԿ աշակերտների գիտելիքների ստուգման մասին: Գիտելիքների բնթացիկ հաշվառումը և ստուգողական քննությունները: Գիտելիքների ստուգման յուղանակները (հարցնելը, գրավոր աշխատանքներ, գրաֆիկ աշխատանքներ և այլն): Տեստային հաշվառման քննադատությունը: Աշակերտների առաջադիմության և վարքի գնահատականն ու նրա նշանակությունը: Խեղաթյուրումներ աշակերտների առաջադիմության և վարքի գնահատության հարցում: Համ Կ(Բ)Կ ԿԿ-ի 1935 թ. սեպտեմբերի 3-ի վոլոչոշումը: Գնահատականների պիստեմն ու չափանիշը: Աշակերտների մանկավարժական բնութագրերը: Աշակերտների գիտելիքների և վարքի հաշվառման դոկումենտացիան: Ստուգողական քննությունները և նրանց խնդիրները: Ստուգումների նախապատրաստումը և ստուգումների անցկացման մեթոդիկան տարրական և միջնակարգ դպրոցում: Հավագույն դպրոցների փորձը:

1. Խորհրդային դպրոցի կարևորագույն դիպակսիկ
սկզբունքներն ու կանոնները

[illegible]

ուսուցման մեջ, վերոնք բղխում են աշակերտներին իրենց ուժե-
րի չափով լաշխատանք տալու սկզբունքից: Հեշտի և զժվարի
իրար հաջորդելը վորպես ուսուցման եֆեկտիվությունը բար-
ձրացնելու միջոց: Հետախուզական աշխատանքի տարրերն ու-
սուցման մեջ վորպես աշակերտների ակտիվությունն ու հետա-
քըքրությունը բարձրացնելու միջոց ուսուցման պրոցեսում:
Այսպես կոչված հետախուզական մեթոդի ֆեատիշացումը բուր-
ժուական մանկավարժության մեջ (Ռուսոյ): Դյուեի, նրա պեդո-
ցենտրիզմը, այսպես կոչված հետախուզական մեթոդը և պրո-
յեկտների մեթոդը (քննադատական վերլուծություն): Հետախու-
զական մեթոդի ունիվերսալիզմը խորհրդային դպրոցի զարգաց-
ման նախորդ ետապներում: Պրոյեկտների մեթոդը, վորպես զըպ-
րոցի մահացման հակալինիյան տեսությունից բղխող մեթոդ:
Հետախուզական աշխատանքի տարրերը լորհրդային դպրոցում
կապված աշակերտների տարիքային առանձնահատկությունների
և ուսումնական առարկաների սպեցիֆիկայի հետ:

զ) Դիտությունների հիմունքներին հիմնովին տիրապե-
տելու սկզբունքը: Հիշելը և ուսումնական նյութի մշակման տեմ-
պերը: Նոր նյութին անցնելիս շտապողականություն ցուցաբե-
րելու անթույլատրելիությունը և ուսուցչի հաղորդած նյութերի
ամբապնդման անհրաժեշտությունը: Ուսումնական նյութի
մեջ գլխավորը, հիմնական մոմենտներն ընդգծելը և այդ հիմունք-
ները յուրացնելու վրա ուշադրությունը կենտրոնացնելու կարե-
վորությունը:

2. Հասկացողություն ուսուցման մեթոդի մասին

Դիտության մեթոդները և ուսուցման մեթոդները: Ուսուց-
ման մեթոդի պայմանավորվածությունը ուսուցման բովանդա-
կությամբ: Դասավանդման մեթոդների ընտրությունն ու գոր-
ծադրումը աշակերտների տարիքային առանձնահատկություն-
ները և ուսուցման սկզբունքները հաշվի առնելով: Մեթոդների
բազմատեսակության սկզբունքը և նրա սահմանները: Պայքար
մեթոդական պրոժեկտորության դեմ:

Ուսուցման հիմնական և լրացուցիչ մեթոդները տարրական
և միջնակարգ դպրոցում (Համկ(բ)Կ ԿԿ-ի 1932 թ. ոգոստոսի 25-ի

վորոշումը): Աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքը և նրա
տեղը ուսուցման տարրեր աստիճաններում: Լուսժողկոմատի հին
պրակտիկայի քննադատությունը, վորն առաջարկում եր ուսուց-
չին, առանց դասարանների գիֆերենցիայի, դասագրքի բո-
լոր պարագրաֆներն անխտիր մշակել դասարանում:

3. Ուսուցման առանձին մեթոդների բնութագրումը

ա) Միասնատեղի շարադրում: Շարադրման տեսակները՝
պատմելը, զրույց, դպրոցական դասախոսություն, նրանց տեղը
ուսուցման տարրեր աստիճաններում, տարրեր առարկաների
համեմատ՝ լավագույն ուսուցչիչների փորձի հիման վրա:

Աշակերտների նախապես ունեցած պատրաստականության
և մանկական հետաքրքրությունների հաշվառումը ուսումնական
նյութի շարադրման ժամանակ: Բանավոր շարադրման հուզա-
կանությունը: Նյութի ըմբռնումն ու գիտակցական յուրացումն
աշակերտների կողմից: Դրանցումը և նկարելը շարադրման ժա-
մանակ: Շարադրման ներածական և յեղրափակող մասերը: Դա-
սատվի լեզվին առաջադրվող պահանջները: Բանավոր շարադր-
ման տեղությունն ստորին, միջին և բարձր դասարաններում:
Հին դպրոցի դոգմատիկ շարադրման քննադատությունը:

Զրույց. Զրույցի խնդիրներն ու տիպերը ուսուցման դա-
նադան աստիճաններում և տարրեր առարկաներից: Ուսումնական
աշխատանքի հարց-պատասխանի ձևը և նրա գործադրման
սահմանները: Ուսուցչի հարցերին ու աշակերտների պատասխան-
ներին առաջադրվող պահանջները: Աշակերտների կապակց-
ված շարադրանքը և նրա թերագնահատումը դպրոցի պրակտի-
կայում: Աշակերտների ակտիվությունը և այդ ակտիվությանը
դեկավարելն ուսուցչի կողմից: Աշակերտների խոսելուն հեռեք
և նրա առանձնահատկությունների հաշվառումը հարցադրում-
ների ժամանակ: Զրույցը զեկավարելու տեխնիկան լավագույն
ուսուցչիչների փորձի հիման վրա: Ուսուցչի զեկավար դերը զրույ-
ցի ժամանակ: Հին դպրոցի հարց ու պատասխանի մեթոդների
քննադատությունը:

Դպրոցական դասախոսություն: Նրա տեղը զըպ-
րոցում, ուսումնական առարկաները շարադրելիս: Դասախոսու-

թյունների տիպերը: Դպրոցական դասախոսությանը վերաբերող կանոնները: Սխառնատիկ շարադրման որինակներ՝ լավագույն դպրոցների փորձից:

բ) Իլյուստրացիա և դեմոնստրացիա: Իլյուստրացիան և դեմոնստրացիան վորպես ուսուցման լրացուցիչ մեթոդ: Ձևաարկների տիպերն ու նրանց ձևավորմանն առաջադրվող պահանջները: Սեղաթյուրումներ զննականության հարցում: Իլյուստրացիաներ և դեմոնստրացիաներ կատարելու մեթոդիկան: Բաշխովոդ (раздаточный) նյութերով աշակերտների աշխատանք կատարելու մեթոդիկան ուսուցման տարբեր աստիճաններում և զանազան առարկաների գծով: Նպիրդիսկոպի ոգտագործումն ու կինոն ուսուցման մեջ: Իլյուստրացիայի և դեմոնստրացիայի լավագույն որինակների ցուցադրումը առաջավոր պլզրոցների փորձի հիման վրա:

գ) Լաբորատոր պարապմունքները: Լաբորատոր պարապմունքների տեսակներն ուսուցման տարբեր աստիճաններում և զանազան առարկաներից: Ընդհանուր դասարանական, խմբակային և անհատական աշխատանք: Լաբորատոր աշխատանքների նախապատրաստումն ու կատարումը: Դոկումենտացիա լաբորատոր աշխատանքների ժամանակ: Լաբորատոր աշխատանքների արդյունքների ստուգումը: Լավագույն ուսուցիչների փորձը լաբորատոր պարապմունքներ կազմակերպելու և անցկացնելու ուղղությամբ:

դ) Նքսկուրսիա: Նքսկուրսիայի դերը վորպես առարկաներն ու յերևույթները կինդսնի և անմիջականորեն ըմբռնելու միջոց: Նքսկուրսիաների տեսակները և նրանց սպեցիֆիկ առանձնահատկությունները տարբեր ուսումնական առարկաների կապակցությամբ: Տարրական և միջնակարգ դպրոցում գործադրվող նքսկուրսիաների մեթոդիկայի և տեխնիկայի հիմնական հարցերը: Նքսկուրսիաների լավագույն նմուշների վերլուծությունը (դըպլոցների փորձից):

յ) Աշխատանք դասագրքով և գրքով: Դասագրքին և նրա ձևավորման առաջադրվող պահանջները: Ուսուցչի աշխատանքը դասագրքի վրա, դասին նախապատրաստվելիս: Դրքով աշխատանքը դասի ընթացքում: Դասագրքով և գրքով աշակերտների աշխատելու տեխնիկան ուսման տարբեր աստի-

ճաններում: Աշակերտների դրանցումներն ու կոնսպեկտները: Լրացուցիչ ընթերցանության և տանը դասագրքով աշխատանք կատարելու գործի ղեկավարությունն ուսուցչի կողմից:

զ) Գրավոր և գրաֆիկ աշխատանքները: Գրավոր և գրաֆիկ աշխատանքների հիմնական տեսակները ուսման զանազան աստիճաններում և տարբեր ուսումնական առարկաների գծով: Դասարանական և տնային աշխատանք: Գրավոր աշխատանքների նախապատրաստվելը, ժամանակի բաշխումը: Ուսուցչի ոժանդակությունը գրավոր աշխատանքների կատարելու պրոցեսում: Ոժանդակ ձևաարկների ոգտագործումը գրավոր աշխատանքներին: Աշխատանքների կանոնավորությունն ու մաքրությունը: Գրավոր աշխատանքների ստուգումը: Տիպիկ սխալների վերլուծությունը և այդ սխալները վերացնելու միջոցները: Ուղղագրական ուժիվը դպրոցներում՝ հանրապետության լավագույն դըպլոցների փորձի ցուցադրումով:

ե) Վարժությունները դըպրոցում: Վարժությունների նշանակությունը ուսուցման պրոցեսում: Բուրժուական մանկավարժությունը (Թորնդայկ)՝ վարժությունների մասին: Վարժությունների հոգեբանական բնույթը: Նյութի գիտակվածությունը վորպես վարժությունների հիշատ գրվածքի անհրաժեշտ պայման: Վարժություններին առաջադրվող մեթոդական պահանջներն ուսուցման տարբեր աստիճաններում և զանազան առարկաների նկատմամբ: Ժամանակի դողիրովկան, ծավալի դողիրովկան և աշակերտների ուժերի համեմատ լինելը: Վարժությունների կապը նոր նյութի շարադրման հետ:

բ) Կրկնողությունը և նրա նշանակությունն աշակերտների գիտելիքների կայունության համար: Կրկնողության տեսակները: Կրկնողության յեղանակներն ուսման տարբեր աստիճաններում և զանազան առարկաների համար (լավագույն ուսուցիչների փորձի հիման վրա):

թ) Ընթերցանության, գրավոր աշխատանքի և խնդրներ լուծելու ուսուցման մեթոդիկան: Բառարանային նյութի յուրացման մեթոդիկան: Բարտեզ ուսումնասիրելու մեթոդիկան: Շարագրությունների մեթոդիկան: Լավագույն դըպրոցների փորձը:

Տարրական վոչ լրիվ միջնակարգ և միջնակարգ դպրոցների զանազան դասարանների լավագույն դասերի վերլուծությունը:

Վ. ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ ԴԴՐՈՑՈՒՄ

Ա. ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՐՑԵՐԸ

Մարքսիզմի—լենինիզմի ուսմունքը կոմունիստական բարոյականություն զաստիարակելու մասին: Բարոյական դաստիարակություն կապը մտավոր կրթության հետ: Բարոյական դաստիարակություն բովանդակությունը: Բարոյական դաստիարակություն բուրժուական տեսությունները (Լոկկե, Կանտ, Հերբարտ, Ուշինսկիյ, Դյուի) և նրանց քննադատությունը:

Ցերեխայի բարոյական դաստիարակությունը խորհրդային դպրոցում, վորը պետք և դաստիարակի խորհրդային իշխանություն նվիրված, կրթված, համարձակ ու վճռական մարդկանց, վորոնք չեն վախենում զրկանքներից ու դժվարություններից, վորոնք ատում են բանվոր դասակարգի թշնամիներին, մարդիկ վորոնց համար ճշգրտակի հատակությունը, համառությունը նպատակին հասնելու գործում և բնավորության ամրությունը՝ վորը փշրում և ամեն բան և ամեն տեսակի խոչընդոտները՝ (Ստալին) հանդիսանում և նրանց գլխավոր հատկությունը:

Բարոյական դաստիարակության միջոցները: Ուսուցման ղեկավար դերը: Բացատրական աշխատանք: Որինակների ցուցադրում: Ուսուցչի և ծնողների որինակը: Պրոլետարիատի առաջնորդների, խորհրդային Միության հերոսների որինակները: Ցերեխաների հասարակական աշխատանքը: Հասարակական կյանքի ընթացիկ խնդիրների ուսումնասիրություն: Համոզում և հարկադրանք, խրախուսանք և տույժ: Սոցիալիստական մրցություն և նրա դերը կոմունիզմին նվիրված սերունդ դաստիարակելու գործում: Սոցիալիստական մրցման առանձնահատկությունները տարրական և միջնակարգ դպրոցում: Խնդրություններ այս հարցում և պայքար նրանց դեմ: Սոցիալիստական մրցության դպրոցական լավագույն փորձի վերլուծությունը:

Դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպումը դպրոցում: Ուսուցչի առաջատար դերը դաստիարակչական աշխատանքում: Այդ աշխատանքը հատուկ ղեկավարելու անհրաժեշտությունը: Հասարակական կազմակերպությունների և ընտանիքի դերը:

Ուսուցչի և դասարանական ղեկավարի դաստիարակչական աշխատանքը դասարանում և դասարանից դուրս: Նրանց աշխատանքի բովանդակություն և հիմնական խնդիրները: Աշակերտներին ուսումնասիրելու ուղիները: Դիրքեկցիայի, դասատուների, հասարակական կազմակերպությունների և ընտանիքի հետ ունեցած նրանց փոխհարաբերությունները: Աշխատանքի կազմակերպումն ու հաշվառումը:

Բ. ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՌԱՆՁԻՆ Տ Ե Ս Ա Կ Ն Ե Ր Ը

1. Խորհրդային հայրենասիրության յեվ ինտերնացիոնալիզմի դաստիարակումը

Մարքսը պրոլետարիատի ինտերնացիոնալիզմի մասին: Լենինը և Ստալինը ինտերնացիոնալիզմի և խորհրդային հայրենասիրության մասին: Հայրենասիրության զարգացումը յերեխաների մեջ: Դեպի դպրոցը, հայրենի յերկրամասը և խորհրդային Միությունը սեր դաստիարակելը: Դավադրիտական աշխատանքի նշանակությունը դպրոցում, դեպի հայրենիքը սեր դաստիարակելու գործում: Ատելություն և զգոնության դաստիարակումը դեպի դասակարգային թշնամին: Խորհուրդների յերկիրն անձնվորաբար պաշտպանելու պատրաստակամություն դաստիարակումը: Սոցիալիստական պարտքի դաստիարակումը:

Խորհրդային հայրենասիրության դաստիարակումն առանձին առարկաների դժով տարվող ուսումնական աշխատանքներում: (ԽՍՀՄ-ի Մահմանադրություն, պատմություն, աշխարհագրություն, ղրականություն): Արտագասարանական միջոցառումներ՝ խմբակներ, թեմատիկ յերեկոներ, հանդիպումներ քաղաքացիական կոիվների մասնակիցների, աշխատանքի հերոսների, Կարմիր Բանակի մարտիկների և հերոսների հետ: Քաղաքական

ինֆորմացիան դպրոցում. յերեխաների և հասակավորների խորհրդային հայրենասիրության նմուշների ցուցադրում: Նամակագրութուն և կապ այլ ազգության դպրոցների հետ: Խորհրդային հայրենասիրության և պրոլետարական ինտերնացիոնալիզմի դաստիարակության սպեցիֆիկան դպրոցի ստորին, միջին և բարձր դասարաններում:

2. Մարտնչող աթելզմի դասխարակումը

Մարքսիզմի-լենինիզմի հիմունքները կրոնի դասակարգային էություն մասին: Լենինը կրոնի սոցիալական արմատների մասին:

Կրոնն ու յեկեղեցին վորպես դաստիարակության ու կրթության հիմք բուրժուական դպրոցում: Բուրժուական դպրոցի «աշխարհիկ» լինելը (բարոյականության դասավանդման յերկերեսանի բնույթը ֆրանսիական դպրոցում, «չեզոքութուն»-ը՝ ամերիկյան դպրոցում): Յերեխաների անպայման աշխարհիկ, այսինքն վորեն կրոնական ազդեցութունից ազատ դաստիարակության ապահովումը խորհրդային դպրոցի կողմից: Լենինի ցուցմունքներն աթելստական պրոպագանդայի խնդիրների և ձևերի մասին:

Դպրոցականների աթելստական աշխարհայացքի ձևավորումը վորպես խորհրդային դպրոցի հիմնական խնդիրներից մեկը: «Անկրոնական» դաստիարակության վնասակարությունը:

Հակակրոնական աշխատանքի անհատական և մասնաշաղկապական ձևերը յերեխաների մեջ, ուսման տարբեր եռամյակներում: Եմոցիոնալ-մոմենտի դերը յերեխաների հակակրոնական դաստիարակության մեջ:

ՄԱՍ-ի խմբակները և նրանց կադմակերպումը դպրոցներում: Նրանց աշխատանքի բովանդակութունը, թերությունները դպրոցի հակակրոնական աշխատանքներում— («կադակցումը»), կրոնի դասակարգայնորեն թշնամի դերի ցուցադրման անտեսումը, պայքարի թուլացումը տերոներների, բարբիների, ազանդավորների և ալոց՝ սոցիալիզմին թշնամի յելույթների դեմ: Մարզի (հանրապետության) լավագույն դպրոցների հակակրոնական աշխատանքի փորձը:

3. Դեպի աշխատանքն ու հասարակական սեփականությունը սոցիալիսական վերաբերմունք դասխարակելը

Դեպի ուսումնական աշխատանքը բարեխիղճ վերաբերմունք և դպրոցի ներքին կարգ ու կանոնը խստորեն պահպանելու սխառնատիկ դաստիարակություն: Փոխոգնության զարգացումը յերեխաների մեջ, նրա կոնկրետ ձևերը տարբեր տարիքների համար: Սոցիալիստական մրցումը և նրա անցկացման ձևերը ուսման տարբեր աստիճաններում: Դեպի դպրոցական գույքը հոգատար վերաբերմունք դաստիարակելու: Յերեխաների մասնակցությունը հասարակական սեփականության պահպանության գործում: Ժողովրդի թշնամիների վնասարարության մերկացման ուղիսակներ՝ խորհրդային յերեխաների կողմից:

4. Վերաբերմունքը դեպի մեծերն ու ընկերներ, ղաճների յեվ աղջիկների փոխհարաբերությունը

4. Բաղաքավարի, կուլտուրական վերաբերմունքի դաստիարակումը դեպի ծնողներն ու մեծերը: Մտերմություն, ընկերականություն և կոլեկտիվիզմը խորհրդային դպրոցում: Մանկական և պատանեկական մտերմության աղբյուրները: Պայքար կեղծ ընկերականության (հուշելը, արտագրելը, հովանավորելը) արտատիարակումը յերեխաների մեջ: Տարբեր տարիքի աղջիկների և աղաների մտերմությունը: Տղաների և աղջիկների փոխադարձ «բնական» անտադնորդի բուրժուական տեսությունների քննադատությունը:

Ուսուցչի, դպրոցի, պիոներական և կոմյերիտական կազմակերպությունների և ընտանիքի դերը ընկերականություն դաստիարակելու գործում:

5. Գիսակցական կարգապահության դասխարակությունը

Լենինը և Ստալինը զիտակցական կարգապահության մասին: Բուլլեկյան կարգապահությունը դպրոցում վորպես զիտակից քաղաքացի, կարգապահ հեղափոխական, համաշխարհային

պրոլետարական հեղափոխութեան մարտիկ դաստիարակելու անհրաժեշտ պայման: Պայքար դպրոցական կարգապահութեան համար՝ Համկ(բ)Կ ԿԿ-ի 1932 թ. ոգոստոս 25-ի և 1935 թ. սեպտեմբերի 3-ի վորոշումների լույսի տակ:

Կարգապահութիւն դաստիարակելու մեթոդիկական դպրոցի ստորին, միջին և բարձր դասարանների նկատմամբ՝ հանրապետութեան լավագոյն ուսուցիչների և դպրոցների փորձի հիման վրա: Աշակերտների անկարգապահութեան տիպիկ արտահայտութիւնները զանազան դասարաններում: Պայքար խուլիգանութեան վորպես դասակարգային թշնամու աղղեցութեան արտահայտութեան դեմ: Դպրոցական ռեժիմի և ուսումնական աշխատանքի բարձր վորակի դերը կարգապահութիւն դաստիարակելու գործում: Աշակերտների վարքի կանոնները: Հսկողութիւն աշակերտների նըկատմամբ: Վարքի գնահատումը:

Որախուսանքն ու պարգևները՝ դպրոցական աշխատանքներում: Տույժի միջոցները. դպրոցից դուրս անելը: Որհնդգային դպրոցականի վարքի նորմերը և նրանց համապատասխանումը պրոլետարական հեղափոխականութեան և գիտակցականութեան բարձր հատկութիւններին:

Կարգապահութեան հարցերը բուրժուական դպրոցի տեսութեան մեջ և պրակտիկայում (Հերբարտ, Ռուսսո, Տոլստոյ, Պիրոգով, Դոբրոլյուբով): Ուղղութիւններ խորհրդային դպրոցի կարգապահութեան հարցերում: Մանկաբանական խեղաթյուրումների ամենապիտանակար հետեանքների վերացումը կարգապահութեան հարցերում:

Լավագոյն ուսուցիչների և դպրոցների փորձը գիտակցական կարգապահութիւն ստեղծելու պայքարում:

6. Նսօթիկական դաստիարակութիւն

Մարքսիզմի-լենինիզմի կլասիկները գեղարվեստի նշանակութեան մասին բաղմակողմանի զարգացած մարդ դաստիարակելու համար: Նսօթիկական դաստիարակութեան խնդիրներն ու հիմնական տարրերը դպրոցում. Նսօթիկական ըմբռնողութիւն և դատողութիւն, ունակութիւններ և հմտութիւն՝ արվեստի բնագավառում:

Նսօթիկական ըմբռնողութեան հոգեբանական հիմունքները: (Արտաքին զգայարանների, յերեակայութեան, ֆանտազիայի, եմոցիաների զարգացումը):

Նսօթիկական դաստիարակութեան բովանդակութիւնն ստորին, միջին և բարձր դասարաններում: Նկարչութեան, յերաժշտութեան, գրականութեան և գեղարվեստորեն պատմելու դերը: Դպրոցում ըստ առանձին բնագավառների՝ Նսօթիկական դաստիարակութեան զրկածքի մասին ընդհանուր մանկավարժական ցուցմունքներ, ուսումնական առարկաների և դպրոցական կահավորանքի նշանակութիւնը յերեխաների Նսօթիկական դաստիարակութեան համար: Լավագոյն ուսուցիչների փորձը: Նսօթիկական դաստիարակութեան կազմակերպման արտադասարանական ձևերը.— խմբակներ, յերգեցիկ խումբ, որկեստր, եքսկուրսիաներ, թատրոն, համերգ, կինո հաճախելը և այլն:

7 Ֆիզիկական դաստիարակութիւն

Ֆիզիկական դաստիարակութեան նշանակութիւնը մարդու բաղմակողմանի զարգացման և յերկրի պաշտպանունակութեան ամբարկնդման համար:

Մարքսը և Լենինը՝ Ֆիզիկական դաստիարակութեան մասին:

Բուրժուական մարմնամարզական սխտեմները—շվեդական դերմանական, բաղեական, և նրանց քննադատութիւնը: Լեպգաֆտի ֆիզիկական դաստիարակութեան սխտեմը:

Ֆիզիկական կուլտուրայի խորհրդային սխտեմը: Ֆիզիկական դաստիարակութեան բովանդակութիւնը (սանիտարական առողջապահական ունակութիւններ պատվաստելը, ֆիզիկական կուլտուրայի ուսումնական պարապմունքները, խնամքը, կոփվածութիւնը, սնունդը): Ռազմական դաստիարակութիւնը և նրա տեղը Ֆիզիկական դաստիարակութեան մեջ. ռազմական դաստիարակութեան անհրաժեշտութիւնը սոցիալիստական հայրենիքի պաշտպանութեան շահերի տեսակետից: Ֆիզիկական դաստիարակութեան միջոցները և նրանց գործադրումը՝ դպրոցի ըստ ստորին, միջին և բարձր դասարաններում (ֆիզկուլտուրայի դասերը, ռեժիմ, բնութեան ոգտագործումը, մանկական սպորտ

և այլն): ՊԱՊ-ի նորմաները: Աշխատանքի արտադասարանա-
կան ձևերը և ֆիզիկական դաստիարակության արտադպրոցա-
կան ձևերը:

Սեռական դաստիարակություն: Ֆիզիկական դաս-
տիարակության ճիշտ զրվածքը և առողջապահական պահանջ-
ների պահպանումը, վորպես յերեխաների նորմալ սեռական զար-
գացման կարևորագույն պայման: Բնագիտության նշանակու-
թյունը սեռական լուսավորությունը խելացի և մտածված անց-
կացնելու գործում:

Սեկսուալ մոմենտները դիտավորյալ կերպով ընդգծելու
վստահարությունը բնագիտության դասավանդման մեջ:

Ֆիզիկական դաստիարակության զրվածքը ժամանակակից
բուժական դպրոցներում: Ֆիզիկական «դաստիարակությունը»
Ֆաշիստական դպրոցում՝ հոգուտ ֆաշիստական դիկտատու-
րայի (միլիտարիստական բնույթը՝ «գինիմորական» (սուրբատա-
կան») դաստիարակություն, իմպերիալիստական սպանդանոցի
համար թնդանոթային միս և շահագործվող աղգաբնակչության
դահիճներ պատրաստելու համար յերկրի ներսում հեղափոխական
շարժումը ճնշելու նպատակով):

VI. ՊԻՈՆԵՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԵՆՈՒԹՅՈՒՆ: ԱՇԽԱԿԵՐՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Պիոներական և կոմյերիտական կազմակերպությունների
խնդիրները, աշխատանքի բովանդակությունն ու մեթոդները զբա-
ղացում է ամ. Կ(բ) ԿԿ-ի ցուցմունքների հիման վրա: Համ. ԼԿՅՅՄ-ի
X համագումարի վորոշումները դպրոցում կոմյերիտական և պիո-
ներական կազմակերպությունների աշխատանքի մասին: Քաղա-
քական-դաստիարակչական աշխատանքը, ուսման և գիտու-
թյունների հիմունքներին տիրապետելու վորակը, գիտակցական
դիսցիպլինան և կուլտուրական վարքը վորպես կոմյերիտմիու-
թյան և պիոներ կազմակերպության կարևորագույն խնդիրներ:
Կոմյերիտմիության և պիոներ կազմակերպության դերը յերեխա-
ների քաղաքական տեսածիրն, ընդլայնելու դեպի սոցիալիստա-
կան հայրենիքն ու աշխատավորները, դեպի կուսակցությունն ու

նրա առաջնորդները սեր զարգացնելու գործում: Ռազմա-ֆիզ-
կուլտուրային և առողջապահական աշխատանքը: Կոմյերիտ կազ-
մակերպիչն ու նրա աշխատանքը դպրոցում: Ուսուցիչների,
կոմյերիտ կազմակերպիչների և պիոներ ղեկավարների փոխա-
րաբերությունները:

Դպրոցական աշակերտական կազմակերպությունների խն-
դիրները խորհրդային դպրոցում և աշակերտների խնքնավարու-
թյան դերը բուժական դպրոցում: Խնդրություններ այս
հարցում՝ մեր դպրոցի զարգացման մեջ:

Աշակերտական կազմակերպությունների կառուցվածքն ու
աշխատանքի բովանդակությունն աշակերտների տարիքային
առանձնահատկությունների համեմատ:

VII. ԱՐՏԱԴԱՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՅԵՎ ԱՐՏԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ Ա Շ Խ Ա Տ Ա Ն Ք

Արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանքի
խնդիրները աճող սերնդի կոմունիստական դաստիարակության
և կրթության սիստեմում, աշակերտների տնտեսական պահանջ-
ների և հետաքրքրությունների բավարարումը գիտության, տեխ-
նիկայի, հասարակական կյանքի ուսումնասիրության, արվեստի,
սպորտի, ֆիզիկուլտուրայի բնագավառներում: Մանկական ստեղ-
ծագործության զարգացումը:

Մանկական հանգստի և զվարճությունների կազմակեր-
պումը:

Արտադպրոցական աշխատանքի տեսակները տարրական և
միջնակարգ դպրոցներում: Առանձին միջոցառումների բնութա-
գրումը և նրանց անցկացման մեթոդիկան: Արտադասարանական
աշխատանքի ղեկավարությունը:

Արտադպրոցական հաստատությունները, նրանց աշխա-
տանքն ու կապը դպրոցի հետ: Նրանց աշխատանքի առանձին
տիպերի բնութագրումը:

Արտադասարանական աշխատանքը և նրա տեղը կապիտա-
լիստական յերկրների դպրոցներում:

VIII. ԳԼՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ

Ընտանիքը ԽՍՀՄ-ում: Մարքսիզմի-լենինիզմի հիմնադիրնե-
րը ընտանիքի քայքայման մասին՝ կապիտալիստական հասարա-
կաբանում: Ընտանիքի ամրապնդումը սոցիալիստական հասարա-
կաբանում հասարակական նոր հարաբերությունների հիման վրա:
ԽՍՀՄ-ում՝ ընտանիքի աճող դերը՝ աճող սերնդի դաստիարակու-
թյան գործում: Ի. Վ. Ստալինը կնոջ դերի մասին յերեխաների
դաստիարակության գործում: «Կանայք կազմում են մեր յերկրի
ազգաբնակչության կիսը, նրանք աշխատանքի հսկայական բանակ
են կազմում և նրանք կոչված են դաստիարակելու մեր յերեխանե-
րին, մեր տղաքս սերնդին, այսինքն մեր ապագան» (Ստալին):

Դաստիարակության կազմակերպումն ընտանիքում: Դաս-
տիարակչական աշխատանքն ընտանիքում (կյանքի, բնավորու-
թյան, գեպի աշխատանքը կոմունիստական վերաբերմունք դաս-
տիարակելը և այլն): Ծնողների վերաբերմունքը գեպի յերեխա-
ները: Յերեխաների վարքն ընտանիքում: Յերեխաների տնային
ոեժիվը: Յերեխաների խնամքը: Ընտանիքի ազդեցությունը ըն-
կերներ ընտրելու գործում: Դպրոցի պահանջների կատարումն
ընտանիքի կողմից: Ծնողների մասնակցությունը դպրոցի աշ-
խատանքներում: Ծնողների մանկավարժական լուսավորություն-
ը և դպրոցի դերն այս գործում:

XI. ԴՊՐՈՑԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

Դպրոցական կանոնադրությունը՝ վորպես ղեկա-
վար փաստաթուղթ՝ դպրոցական կյանքի և աշխատանքի բոլոր
հիմնական հարցերում, վորը վորոշում և ամեն ինչ տիպի դպրոցի
նպատակն ու խնդիրները, դպրոցի կազմակերպչական կառուցված-
քը, դպրոցի վարչության, մանկավարժների ու դպրոցական
կազմակերպությունների իրավունքներն ու պարտականություն-
ները, սահմանում և ռեսուրսական ուժի, ներքին կոնտնադրու-
թյան հիմունքները դպրոցում և աշակերտների վարքի կանոն-
ները դպրոցում՝ ու նրանից դուրս» (Համկ(բ) ԿԿ-ի 1935 թ.
սեպտեմբերի 3-ի վորոշումից):

Խորհրդային դպրոցի կազմակերպման սկզբունքները: Իդպ-

րոցի դերիկողորդ, նրա իրավունքներն ու պարտականությունը,
դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների ղե-
կավարություն յեղանակները դերիկողորդի կողմից (դպր հաճախե-
լը, նրանց վերլուծությունը, խորհուրդներ ուսուցիչներին, հըս-
կողություն՝ կարգադրությունները կատարելու վրա և այլն):
Խորհրդային լավագույն դերիկողորդների վորակը:

Ուսումնական մասի վարիչի աշխատանքը, լավագույն ուս-
մասվարների աշխատանքի վերլուծությունը: Դպրոցի աշխատանքի
պլանավորումը: Դասամատյան, աշակերտական որագրեր և
նրանց վարելու կարգը: Մանկավարժական խորհուրդ: Ծնողա-
կան ժողով և ծնողական կոմիտե: Բժշկական հսկողությունը
դպրոցում: Տնտեսության կառավարելն ու գործավարությունը:
Ուսուցիչներին հաշվառությունները և դպրոցի տարեկան հաշ-
վառությունը:

Լուսժողովրդամտներն ու նրանց որդանները տեղերում:

X. ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԾԵՆԲԸ, ՆՐԱ ԿԱՅԱՎՈՐԱՆԲԸ ՅԵՎ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԾԵՆԲԵՐԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐՎՈՂ ՍԱՆԻՏԱՐԱ- ԿԱՆ-ԱՌՈՂՋԱԳԱՅԱԿԱՆ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ

Դպրոցական շենքին առաջադրվող պահանջները՝ նրա վայրի,
չափերի և արտաքին ձևավորման տեսակետից: Դպրոցական շենքի-
րի ղլխավոր տիպերը: Դասարաններին և դպրոցական այլ շեն-
քերին առաջադրվող մանկավարժական և մանկատարական-ա-
ռողջապահական պահանջները: Դպրոցական շենքի խնամքը:
Դպրոցական հրապարակ, դասարանների սարքավորումը: Աշա-
կերտական նստարաններ, ուսուցչի տեղը, դրատախտակներ և
հարմարանքներ ուսումնական ձեռնարկների համար: Գրեխական
պիտույքներ: Ուսումնական կաբինետների և լաբորատորիաների
կահավորումը: Ընդհանուր և ոժանդակ շենքերի կահավորումը:

XI. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՍԻՄՏԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

Ժողովրդական կրթության սխտեմը ԽՍՀՄ-ում: Դրոլետա-
րիկտի ծրագրային պահանջների իրականացումը (Մարքս):
Ընկ. Ստալինի ցուցմունքներն ընդհանուր պարտադիր ուսման

մասին: Ընդհանուր ուսուցումը, վորպես «վճռական քայլ կուլտուրական հեղափոխության գործում» (Ստալին): ՀամԿ(բ)Կ XV համագումարի վորոշումը ընդհանուր ուսուցման մասին: Ընդհանուր պարտադիր ուսուցման որենքը: Մասնաշաղկապի դպրոցի զարգացումը, անգրագիտության և կիսագրագիտության վերացումը, կադրեր պատրաստելը, ազգային դպրոցների շինարարությունը: Ժողովրդական կրթության սիստեմը յերկրորդ հնգամյակում: ՀամԿ(բ)Կ XVII համագումարի վորոշումների և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի 1934 թ. մայիսի 16-ի վորոշումների հիման վրա: Ստալինյան Սահմանադրությունը և Ժողովրդական կրթության խնդիրները ԽՍՀՄ-ում:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՆԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

Ձևով ազգային բովանդակությամբ սոցիալիստական կուլտուրայի արագ աճը բանվոր դասակարգի զիկտատուրայի հիման վրա: Անգրագիտության վերացման, ընդհանուր ուսուցման և ազգային կադրեր ստեղծելու բնագավառում ունեցած հաջողությունները: Կանանց ազատագրումը: Գիտության, տեխնիկայի, արվեստի և մամուլի ինտենսիվ զարգացումն ազգային հանրապետություններում:

Պայքար խորհրդային իշխանության ազգային քաղաքականության խնդրությունների դեմ՝ կուլտուրական շինարարության բնագավառում:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՍԻՍՏԵՄԻ ՇԻՄԱԿԱՆ ՈՂԱԿՆԵՐԸ ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

ա) Նախադպրոցական դաստիարակության հաստատությունները բ) տարրական, վոչ լրիվ միջնակարգ և միջնակարգ դպրոց, արտադպրոցական հիմնարկներ, գ) ստորին, միջնակարգ և բարձրագույն պրոֆեսիոնալ ուսումնական հաստատություններ. դ) պիտահետազոտական հաստատություններ. յե) քաղլուսավարական հաստատություններ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մանկավարժական ինստիտուտների մանկավարժության ծրագրի կապակցությամբ:

1937/38 ուսումն. տարի

ԲԱԺԻՆ I (ՆԵՐԱԾՈՒՐՅՈՒՆ. մանկավարժությունը, նրա սուսակյան յեվ մեթոդները):

1. ՄԱՐԿՍ Կ. — Թեղիաներ Ֆոյերբախի մասին. տեա՝ Ֆ. Ենգելս «Լյուգվիգ Ֆոյերբախը և գերմանական կլասիկ փիլիսոփայության վախճանը», Եջ՝ 67-70 Կուսհրատ, Յերևան, 1935 թ.:
2. ЭНГЕЛЬС Ф. — Принципы коммунизма. Соч. т. 5, стр. 476-479, ответ на 20-ый вопрос.
3. ՄԱՐԿՍ և ԵՆԳԵԼՍ — «Կոմունիստական մանիֆեստ», գլ. 2-րդ «Պրոլետարներ և կոմունիստներ», Կուսհրատ, Յերևան 1932 թ.:
4. МАРКС К. — Резолюция 1-го конгресса 1-го Интернационала.
5. ՄԱՐԿՍ Կ. — Կապիտալ, հ. 1-ին գլ. 13, §§ 4 և 9:
6. ՄԱՐԿՍ Կ. — Գոթայի ծրագրի քննադատությունը, հատված 4-րդ (Ժողովրդական լուսավորության մասին) Եջ՝ 58-60, Կուսհրատ, Յերևան, 1937 թ. 2-րդ հրատ.:
7. ԵՆԳԵԼՍ — Անտի-Դյուինգ, հատված 3-րդ գլ. 5, «Պետությունը, ընտանիք և դաստիարակություն» Եջ՝ 410-426 Կուսհրատ, Յերևան, 1936 թ.:
8. ԵՆԳԵԼՍ — Բնության դիալեկտիկա, Եջ՝ 30-44 (Գիտությունների կլասիֆիկացիայի և նրանց փոխադարձ կապի մասին) Կուսհրատ, Յերևան, 1936 թ.:
9. МАРКС и ЭНГЕЛЬС — Немецкая идеология, гл. о Фейербахе, стр. 7-68, Партиздат. Москва, 1935 г.

10. Լենին Վ. Ի.—Ի՞նչ են «ժողովրդի բարեկամները», Յերկեր, հ. 1-ին հջ՝ 291-293, հրատ. 1930 թ.:
11. Լենին Վ. Ի.—Ֆրդրիխ Էնգելս, Յերկեր, հ. 1-ին հջ՝ 569-581:
12. ЛЕНИН В. И.—Перлы народного прожекторства, т. 2-ой, стр. 280-296
13. ЛЕНИН В. И.—Политическая агитация и «классовая точка зрения». т. 4-ый, стр. 356-357.
14. Լենին Վ. Ի.—Ի՞նչ անել, Վեցհատորյակի հ. 1-ին հջ՝ 423-430, 436-440:
15. ЛЕНИН В. И.—О смешении политики с педагогикой, т. 7-ой, стр. 307-309.
16. ЛЕНИН В. И.—Философские тетради. Изд. 1934г. стр. 166, 321 (История отдельных наук, история умственного развития ребенка и т. д.). Стр. 335-336 (Об идеализме), Стр. 64, 73, 113, 166 (О материализме).
17. Լենին Վ. Ի.—Մատերիալիզմ և եմպիրիոկրիտիցիզմ, Յերկեր, հ. 13-րդ, հջ՝ 135-139, 141-145, 409-410:
18. ЛЕНИН В. И.—К двадцатипятилетию смерти Иосифа Дицгена, т. 16-ый, стр. 379.
19. ЛЕНИН В. И.—К вопросу о политике министерства народного просвещения т. 16-ый, стр. 409-416.
20. Լենին Վ. Ի.—Կարլ Մարքս, Վեցհատորյակի հ. 6-րդ հջ՝ 11-14:
21. Լենին Վ. Ի.—Պետություն և հեղափոխություն, հջ՝ 14-20, Կուսհրատ, Յերևան, 1934 թ.:
22. Լենին Վ. Ի.—Խորհրդային իշխանության հերթական խնդիրները, Վեցհատորյակի հ. 6-րդ, հջ՝ 328-330:
23. ЛЕНИН В. И.—Речь на 2-м Всероссийском съезде учителей интернационалистов, т. 23-ий, стр. 474-476.
24. ЛЕНИН В. И.—Проект программы РКП(б), т. 24-ый, стр. 99.
25. Լենին Վ. Ի.—Կոմյերիտմիության խնդիրները, Վեցհատորյակի հ. 5-րդ, հջ՝ 467-484:
Նույնը՝ Լենին, Ստալին, Պոստիշև Կոմյերիտմիու-

թյան մասին գրքում, հջ՝ 7-63 Կուսհրատ, Յերևան, 1935 թ.:

26. Լենին Վ. Ի.—Պրոլետարական կուլտուրայի մասին, Վեցհատորյակի հ. 5-րդ հջ՝ 484-486:
27. ЛЕНИН В. И.—Речь на Всероссийском совещании политпросветов, т. 25-ый, стр. 448-451.
28. Լենին Վ. Ի.—Քաղաքացիների 2-րդ համարումական համագումար, Վեցհատորյակի հ. 5-րդ, հջ՝ 260-280:
29. Լենին Վ. Ի.—Հավի քիչ բայց լավ, Վեցհ. հ. 5-րդ, հջ՝ 395-396:
30. ЛЕНИН В. И.—Задачи революционной молодежи, т. 5-ый, стр. 363-364.
31. Լենին Վ. Ի.—Դեպի ուսանող յերիդասարդությունը ցույց տրվելիք վերաբերմունքի վերաբերյալ բանաձևի նախագիծը, Յերկեր, հ. 6-րդ, հջ՝ 8, Կուսհրատ, Յերևան 1936 թ.:
32. ЛЕНИН В. И.—Кризис меньшевизма, т. 10-ый стр. 188.
33. ЛЕНИН В. И.—Интернационал молодежи, т. 19-ый, стр. 294-295.
34. ЛЕНИН В. И.—Возрастающее несоответствие, т. 16, стр. 323-326.
35. ЛЕНИН В. И.—О лозунге разоружения, т. 19-ый, стр. 316-318.
36. ЛЕНИН В. И.—Речь на заседании Московского комитета партии 16/VIII 1918 г. т. 23-ый, стр. 175.
37. ЛЕНИН В. И.—Речь на Всероссийском съезде коммунистов учащихся 17/IV 1919 г. т. 24-ый, стр. 263.
38. ЛЕНИН В. И.—Речь на Красной площади 1 мая 1919 г. т. 24-ый, стр. 270.
39. Լենին Վ. Ի.—Դիտողություններ մեր պատվիրակության խնդիրների վերաբերյալ Հաագայում, Յերկեր, հ. 27-րդ, հջ՝ 495-500:
40. ՍՏԱԼԻՆ Ի. Վ.—Մետալուրգներն ընկ. ընկ. Ստալինի, Մոլոտովի և Որշոնիկիձեյի մոտ. տեղ.՝ «Правда»-ի 1934 թ. դեկտեմբերի 29 № 358,

կամ «Խորհրդային Հայաստան»-ի 1934 թ. դեկտեմբերի №№-ը:

41. ՍՍՍՀԻՆ Ի. Վ.—Լենինի դժի հարցեր, հջ՝ 142-143, 478-480, 490-492, 493-494, 546-556, 557-558, 578-579, 685-716, Կուսհրատ, Յերևան 1935 թ.:

42. ՍՍՍՀԻՆ Ի. Վ.—Ճառ՝ արտասանած Կոմյերիտի թիվյան 8-րդ համագումարում. տես՝ Լենին, Ստալին, Պոստիշև-«Կոմյերիտի թիվյան մասին» գիրքը, հջ՝ 145-167:

43. ՍՍՍՀԻՆ Ի. Վ.—Ճառ՝ արտասանած առաջավոր կոմբայնավարների և կոմբայնավարուհիների խորհրդակցությանը 1/XII 1935 թ.:

44. ՍՍՍՀԻՆ Ի. Վ.—Ճառ՝ արտասանած Կրեմլի պալատում՝ Կարմիր Բանակի ակադեմիականների ավարտմանը: Տես՝ նույնանուն գիրքը, Կուսհրատ, Յերևան: 1935 թ.:

45. ՍՍՍՀԻՆ Ի. Վ.—Ճառ՝ արտասանած ստալինյան ժողովողական 1-ին խորհրդակցությանը: Տես՝ նույնանուն գիրքը, Կուսհրատ, Յերևան 1935 թ.:

46. ՍՍՍՀԻՆ Ի. Վ.—Զեկուցում՝ ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրության նախագծի մասին. տես՝ նույնանուն գիրքը, Յերեվան, Կուսհրատ 1937 թ.

47. ՍՍՍՀԻՆ Ի. Վ.—Կուսակցական աշխատանքի թերութունների և տրոցկիստական ու այլ յերկերեսանիների, լիկվիդացիայի յենթարկելու միջոցառումների մասին. 3-5/III 1937 թ.:

Տես՝ նույնանուն գիրքը:

48. ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի վորոշումը «Տարրական և միջնակարգ դպրոցի մասին» 5/IX 1931 թ.:

Այս և հաջորդ վորոշումները տես՝ ՀամԿ(բ)ԿԿԿ-ի, ԽՍՀՄ-ի ԺԿԽ-ի և ԽՍՀՄ ԿԳԿ-ի վորոշումները դպրոցի մասին գիրքը. Կուսհրատ, Յերևան, 1936 թ.:

49. ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի 1936 թ. հունիսի 4-ի վորոշումը «Մանկաբանական խնդրությունները լուսժող»

կոմատների սխտեմում». տես՝ նույն թվականի և ամսի թերթերը:

ԲԱԺԻՆ II. (Յերեխաների դաստիարակությունը մինչև վարոց գնալը):

1. Լենին Վ. Ի.—Նյութեր՝ կուսակցության ծրագրի վերանայման վերաբերյալ, Վեցհատորյակ, հ. 3-րդ, հջ՝ 409:

2. Լենին Վ. Ի.—Մեծ նախաձեռնություն, Վեցհատորյակ, հ. 5-րդ, հջ՝ 447-450:

3. «Արորաների արգելման, ծննդականներին նյութական ոժանդակության ավելացման, բազմանդամ ընտանիքներին, պետական ոժանդակություն սահմանելու, ծննդարանների, մանկական մսուրների ցանցի ընդլայնման մասին» վորոշումը 27/VI 1936 թ.:

(տես՝ նույն թվականի և ամսի թերթերի №№-ը: 4) «Զեռնարկությունների և հիմնարկությունների պարտադիր մոնիթինգը մանկական մսուրների և մանկապարտեզների պահպանման համար» վորոշումը 1935 թ.:

5) КРУПСКАЯ Н. К.—О дошкольном воспитании детей Учпедгиз М. 1931 г.

6) АКАД. ПАВЛОВ И. П.—Лекции о работе больших полушарий головного мозга.

Павлов И. П. 20-летний опыт объективного изучения высшей нервной деятельности Л. 1932 г.

8) ЛЕСГАФТ —Семейное воспитание ребенка СПб 1911 г. ч. 1-ая и 2-ая.

9) ГЕБЕР Р.—Курс физиологии человека, Биомедгиз, 1934 г.

ԲԱԺԻՆ III. (Վարոցի մասին):

1) ЛЕНИН В. И.—Перлы народного прожекторства том 2-ой стр. 280-296 изд.

2) ЛЕНИН В. И.—Возрастающее несоответствие т. 16-ый, стр. 323-326.

3. ЛЕНИН В. И.—О призывах либералов к поддержке 4-ой Думы: том 16-ый, стр. 500-502.
4. ЛЕНИН В. И.—Национализация еврейской школы, т. 16-ый, стр. 553-554.
5. ЛЕНИН В. И. Как епископ Никон защищает украинцев, том 16-ый, стр. 617-618.
6. ЛЕНИН В. И.—О «культурно-национальной» автономии, том 17-ый, стр. 92-93.
7. ЛЕНИН В. И.—Национальный состав учащихся в русской школе, том 17-ый, стр. 113-115.
8. ЛЕНИН В. И.—Критические заметки по национальному вопросу. том 17-ый, стр. 152.
9. ЛЕНИН В. И.—Развращение рабочих утонченным национализмом, том 17-ый, стр. 360-362.
10. ЛЕНИН В. И.—Речь на 2-ом Всероссийском съезде учителей интернационалистов 18/1 1919 г. т. 23, стр. 474-475.
11. ЛЕНИН В. И.—Речь на 1-ом Всероссийском съезде по просвещению том 23-ый, стр. 198-199.
12. ЛЕНИН В. И.—Пункт программы в области народного просвещения. том 24-ый, стр. 99.
13. ЛЕНИН В. И.—9-ый съезд РКП(б) том 25-ый, стр. 117,
14. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Կոմյերիտի միութեան խնդիրները, Վեցհատորյակի հ. 5-րդ, էջ՝ 467-484:
Նույնը՝ ԼԵՆԻՆ, Ստալին, Պոստիշև, «Կոմյերիտի միութեան մասին» զրգում, էջ՝ 7-63:
15. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Ճառ՝ քաղաքականության համառոտական 2-րդ համագումարում, Վեցհատորյակի հ. 5-րդ, էջ՝ 260-280:
16. Համ(բ)Կ-ի Կենտկոմի 1932թ. ոգոստոսի 25-ի վերջումը «Տարրական և միջնակարգ դպրոցի ուսումնական ծրագրերի և ուսումի մասին»:
Տես՝ վերոհիշյալ գիրքը:

17. Համ(բ)Կ ծրագրերը, § 12, (հատկապես դպրոցի դերի մասին): (ՈՒՍՈՒՑՁԻ ՄԱՍԻՆ):
 18. МАРКС и ЭНГЕЛЬС—Письма из Вупперталя (Собр. соч. т. 2-ой, стр. 14-21).
 19. ЛЕНИН В. И.—Письмо ученикам Каприйской парт. школы. том 14-ый, стр. 118-119.
 20. ЛЕНИН В. И.—Речь на всероссийском съезде учителей интернационалистов 5/VII 1918 г. т. 23-ый, стр. 66.
 21. ЛЕНИН В. И.—Речь на 1-ом Всероссийском съезде работников просвещения т. 24-ый, стр. 421-426.
 22. ЛЕНИН В. И.—Речь на совещании по работе в деревне, т. 25-ый, стр. 551-454.
 23. ЛЕНИН В. И.—Речь на Всероссийском совещании политпросветов, том 25-ый, стр. 454-454.
 24. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Եջեր որպրից՝ Վեցհատորյակի հ. 5-րդ, էջ՝ 486-491:
 25. Համ(բ)Կ ծրագրերը, § 12, (հատկապես դպրոցի դերի մասին):
 26. Համ(բ)Կ ԿԿ-ի 1931 թ. սեպտեմբերի 5-ի և 1932 թ. ոգոստոսի 25-ի վերջումները:
 27. ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրութեանը հոդ. 121:
 28. ԽՍՀՄ-ի ԺԿԽ-ի և Համ(բ)Կ ԿԿ-ի 1936թ. ապրիլի 9-ի և 10-ի վերջումը «Ուսուցիչների և դպրոցական ալ աշխատողների աշխատավարձի բարձրացման մասին» տես՝ նույն թվականի և ամսի թերթերի ԱԶ-ը:
 29. Право на образование (Сборник статей, Соцэкгиз 1937г.).
- ԲԱԺԻՆ IV. (Դիպակտիկայի հիմունքները)
1. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Ի՞նչ են «Ժողովրդի բարեկամները», Յերկեր, հ. 1-ին էջ՝ 106-112:
 2. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Նախդնիկութեան տնտեսական բովանդակութեանը, Յերկեր, հ. 1-ին էջ՝ 400-402:

3. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Նմանորոշող և գիտելիության մասերի լիզմի տեսության իմացություն, Յերկեր, հ. 13-րդ, հջ՝ 40-43, 55-57, 107-109, 112-113, 117-118, 125-127, 145-153, 158-160, 161-176, 190-192, 197-203, 212-216, 257-263, 298-301, 304-312, 369-375:
- 4) ЛЕНИН В. И.—Философские тетради, изд. 1936 г. развитие человеческой мысли: стр. 257, 264, 267, 271, 325, 326.
Теория познания: Стр. 170, 175, 241, 317, 321, 193.
- 5) ЛЕНИН В. И.—Философские тетради, изд. 1936 г. Предметный указатель: «Понятие», «Познание», «Представление», «Ощущение», «Мышление», «Сознание».
- 6) ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Ճառ՝ արտասանած Կոմյունիստական 3-րդ համագումարում, Վեցհատորյակի հ. 5-րդ, հջ՝ 467-484:
7. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ.—Ճառ՝ արտասանած Կոմյունիստական 8-րդ համագումարում. տես՝ Լենին, Ստալին, Պոստիլև — Կոմյունիստական մասին, հջ՝ 145—167:
8. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ.—Ճառ՝ արտասանած ստախանովականների 1-ին խորհրդակցությանը:
9. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ.—Լենինիզմի հարցեր, հջ՝ 375—376:
10. Համկոմկոուի Կենտկոմի 1931 թ. 1932 թ. 1933 թ. 1934 թ. և աշխարհագրության դասավանդման մասին 1934 թ. մայիսի 16-ի վորոշումները: Տես՝ Համկ(բ)ԿԿ-ի, ԽՍՀՄ ԺԿԽ-ի և ԿԳԿ-ի վորոշումները դպրոցի մասին՝ գիրքը, 1936 թ. (ուսումնական ձեռնարկներ):
11. ԿՈՄԵՆԻՍՏ—Մեծ գիտելիկա. հատվածներով, տես՝ մանկավարժության պատմության քրեստոմատի, հ. 1-ին մ. 1-ին Պետհրատ, Յերկան 1936 թ. հջ՝ 194—270:
12. ДИСТЕРВЕГ—Руководство к воспитанию и обучению, 1913 г.

13. БЕРТОН—Принципы обучения и его организация.
 14. КАГИТЕРЕВ—Дидактические очерки.
 15. ЕЛЬНИЦКИЙ—Общая педагогика.
 16. ДЕМКОВ—Курс педагогики для учительских институтов ч. 1-ая и 2-ая.
 17. ԽՐԴ. ԴԱՐՈՅԻ 1918, 1923, 25, 27, 29/30, 32/33 —36 թ.թ. ծրագրերն ու ուսումնական պլանները:
- ԲԱԺԻՆ V. (Դաստիարակական աշխատանքի բովանդակությունն ու մեթոդները)
1. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի.—Կոմյունիստական խնդիրները, Վեցհատորյակի հ. V. հջ՝ 467—484:
 2. ԼԵՆԻՆ ՅԵՎ ՄՏԱԼԻՆ—Յերիտասարդության մասին. տես՝ Կոմյունիստական խնդիրները:
 3. АНДРЕЕВ А. А.—О коммунистическом воспитании молодежи. 1937 г.
 4. КРУПСКАЯ Н. К.—Коммунистическое воспитание смены. 1934 г.
 5. ЛЕСГАФТ П. Ф.—Руководство к физич. воспитанию детей школьного возраста. СПб, 1911 г.
- ԲԱԺԻՆ VI. (Պիոներ կազմակերպություն յեվ կոմյունիստիկություն: Աւակերտական կազմակերպություններ):
1. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. Ճառ՝ արտասանած Կոմյունիստական 3-րդ համագումարում:
 2. Համկ(բ)ԿԿ-ի 1932 թ. ապրիլի 21-ի վորոշումը «Պիոներ կազմակերպության աշխատանքի մասին»: Տես՝ Համկ(բ)ԿԿ-ի ԽՍՀՄ ԺԿԽ-ի և ԽՍՀՄ ԿԳԿ-ի վորոշումները դպրոցի մասին գիրքը:
 3. Համկ(բ)ԿԿ-ի 1934 թ. ապրիլի 24-ի վորոշումը «Դպրոցականներին և պիոներներին հասարակական-քաղաքական առաջադրություններով ծանրաբեռնելու մասին»:
 4. Կոմյունիստական ծրագիրն ու կանոնադրությունը:
 5. Կոմյունիստական X համագումարի վորոշումը «Կոմյունիստական աշխատանքի տարրական, վոչ լրիվ միջնակարգ և միջնակարգ դպրոցում»:

6. ՀամԼԿՅՅՄ ԿԿ-ի 2-րդ պլենումի (25-29 սեպտեմբերի 1936 թ.) վորոշումը ՀամԼԿՅՅՄ X համագումարի պիոներների աշխատանքի բարելավման մասին վորոշումների կատարման մասին»:

ԲԱԺԻՆ VII. (Դաստիարակությունը քննաքննում)

1. ՄԱՐՔՍ ՅԵՎ. ԵՆԳԵԼՍ — Կոմունիստական մանիֆեստ, հատված II:
2. ԵՆԳԵԼՍ. — Անտի-Դյուրինգ, հատվ. III, գլ. V «Պետությունը, բնությանը և դաստիարակությունը»:
3. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ. — Ճառ՝ արտասանած հարվածային կոլտնտեսականների 1-ին համամիութենական համագումարում: Լենինի խոսքի հարցեր, ԵՎ՝ 375—376 1935 թ. հրատ.:
4. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ. — Ճառ՝ արտասանած ձախդեղի դաշտերի կոլտնտեսուհի-հինգհարյուրականների ընդունելությունը, 10 նոյեմբերի 1936 թ. (Ուսումնական ձեռնարկ)
5. ЛЕСГАФТ — Семейное воспитание ребенка и его значение ч 1-ая, 2-ая, СПб, 1911 г.

ԲԱԺԻՆ VIII (Դպրոցի ղեկավարումն ու կառավարումը)

1. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. — Լուսժողովրդատի աշխատանքի մասին. Յերկեր, հ. 26-րդ ԵՎ՝ 227—238:
2. ԼԵՆԻՆ Վ. Ի. — ԿԿ-ի զերեկտիվները Լուսժողովրդատի կոմունիստ աշխատողներին, վեցհատորյակի 5-րդ հ. ԵՎ՝ 491—493:
3. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ. — Ճառ՝ արտասանած տնտեսավարների խորհրդակցությունը 23 հունիսի 1931 թ. Լենինի խոսքի հարցեր, 1935 թ. ԵՎ՝ 557—579:
4. ԽՍՀՄ ԺԿԽ-ի և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի 1935 թ. սեպտեմբերի 3-ի վորոշումը «Ուսման աշխատանքը կազմակերպելու և տարրական, կից լրիվ միջնակարգ ու միջնակարգ դպրոցի ներքին կարգ ու կանոնի մասին»:

ԲԱԺԻՆ IX. (Դպրոցական շենք):

1. ԽՍՀՄ ԺԿԽ-ի և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի վորոշումը «Դպրոցական գրենական պիտույքների մասին», 1935 թ. սեպտեմբերի 14:
2. ԽՍՀՄ ԺԿԽ-ի և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի վորոշումը «Դպրոցների շինարարությունը քաղաքներում», 1935 թ. փետրվարի 12: Տես նաև թվականի և ամսի թերթերի ՁԽ-ը:
3. ПРОФ. СОВЕТОВ С. Е. и МАЛОВ Е. Н. — Школьная гигиена, Учпедгиз, м. 1934 г. гл. 2—3-ая стр. 16—87.

ԲԱԺԻՆ X.

1. ՄԱՐՔՍ Կ. — Առաջին Իստերնայիտայի 1-ին կոնգրեսի բանաձևը:
2. ՄԱՐՔՍ Կ. — Փոթյուի ծրագրի քննադատությունը. հատված 4-րդ (Ժողովրդական լուսավորության մասին):
3. ЛЕНИН В. И. — К вопросу о политике министерства народного просвещения т. 16-ый, стр. 409—416.
4. ЛЕНИН В. И. — Национализация еврейской школы, т. 16-ый стр. 553—554.
5. ՀամԿ(բ)Կ ծրագրի § 12:
6. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ. — Մարքսիզմ և աղգային-գաղութային հարցը, Կոստրատ, 1935 թ. Յերևան:
7. ՄՏԱԼԻՆ Ի. Վ. — Կենտրոնական Կոմիտեի քաղաքական հաշվետվությունը ՀամԿ(բ)Կ 16-րդ համագումարին, հատկապես 2-րդ հատվածի 6-րդ բաժինը. տես՝ Լենինի խոսքի հարցեր ԵՎ՝ 431—545 և մասնավորապես 472—479 ԵՎԵՐԸ. Կոստրատ, Յերևան, 1935 թ.:
8. ՀամԿ(բ)Կ 16-րդ համագումարի բանաձևը ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի հաշվետվության առթիվ (Ընդհանուր պարտուհի մասին հատվածը):
9. ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի 1930 թ. հուլիսի 25-ի վորոշումը «Ընդհանուր պարտադիր ատրական ուսուցման մասին»:
10. ԽՍՀՄ-ի ԺԿԽ-ի և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի 1934 թ. մայիսի 16-ի վորոշումը «ԽՍՀՄ-ի տարրական և միջնակարգ դպրոցների կառուցվածքի մասին»:
- Տես՝ ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի, ԽՍՀՄ ԺԿԽ-ի և ԽՍՀՄ ԿԿ-ի վորոշումները դպրոցի մասին՝ զերբ, 1936 թ.:
11. ԽՍՀՄ-ի Սահմանադրությունը. հոդվ. 121:

04

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ
ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՅԻՆ

ԿՈՆՍՏԱՆՈՒԼԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0212776

115

44.528

ԳԻՆԸ 1 Ռ. 25 Կ.

ПРОГРАММА
ПО ПЕДАГОГИКЕ
Институт Повышения Квалификации Учителей
Арм. ССР Ереван 1938 г.